

Slovenski VESTNIK

LETNIK XL.

CELOVEC, PETEK, 15. NOVEMBER 1985

ŠTEV. 46 (2251)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

JUBILEJNI DESETI „PARLAMENT MANJŠIN“ JE RAZPRAVLJAL O KULTURI SOŽITJA:

Težka pot do kulture sožitja Jubilejno 10. srečanje narodnostnih skupnosti sosednjih dežel

Patentnega recepta za kulturo sožitja ni, gotovo pa je, da jo je mogoče uresničiti le z vztrajno vzgojo k sožitju, ki se mora začeti že v najmlajših letih. Taka je bila ena od ugotovitev jubilejnega 10. srečanja narodnostnih skupnosti sosednjih dežel, ki je bilo konec minulega tedna v Trstu. Srečanje je organiziral Slovenski raziskovalni inštitut v Trstu (SLORI) pod pokroviteljstvom Enotne delegacije Slovencev v Italiji, udeležili pa so se ga predstavniki 23 organizacij sedemnajstih manjšin iz petih držav — Avstrije, Italije, Jugoslavije, Madžarske in Švice. Med številnimi gosti je bil tudi dr. Reginald Vospersnik, predsednik Federalistične unije evropskih narodnostnih skupnosti (FUENS).

Srednja tema letošnjega jubilejnega srečanja je bila „Kultura sožitja“, ki jo je v svojih uvodnih besedah zakoličil že koordinatorski srečanja dr. Franci Zwitter. Številni udeleženci so nato v poldrugodnevem delu posegli v diskusijo o tej temi in vsak iz svojih izkušenj skušali prispevati k opredelitvi sožitja.

„Sožitje ne predpostavlja odsotnosti sporov in konfliktov“, je zapisal ob srečanju uvodničar v Primorskem dnevniku, „nasprotno, zdi se da brez sporov in konfliktov sožitja sploh ne bi bilo. Bistvenega pomena je pri tem pristop k reševanju nasprotij: če pristop, kljub morebitni navidezni ostrini, teži k sporazumevanju, k dogovarjanju, k preseganju konfliktov in vzrokov, ki so konflikte povzročili, vodi v sožitje, v nasprotnem primeru pa o sožitju sploh ne more-

mo govoriti. Sožitje je torej nekaj aktivnega, tvorčnega, ustvarjalnega, dinamičnega, ki odraža željo po spoznavanju, ne pa nekaj statičnega in negibnega. Skratka, sožitje izraža neko življenjskost in težnjo k boljšemu.“

Tako zastavljeno temo sta v uvodnih referatih poglobila in diferencirala Franco Demarchi, profesor sociologije na univerzi v Trentu, in Darko Bratina, direktor SLORI. Bratina je med drugim tudi predlagal nadomestitev pojma manjšina s pojmom etnična formacija.

Udeleženci srečanja, tako Čehi in Slovaki z Dunaja, Hrvati in Madžari z Gradišanskega, Slovenci iz Koroške, Madžari iz Prekmurja, Slovenci iz Porabja, Italijani iz Istre, Slovenci, Ladinci in Nemci iz Italije ali Retoromani iz Švice, so na različnih

ravnih dopolnjevali opredeljevanje kulture sožitja. Se posebno zanimive so bile izkušnje južnih Tirolcev, ki jih je orisal alternativni deželni poslanec Alexander Langer, saj na Južnem Tirolskem strogo odklanjajo tako dvojezičnost kot tudi tesnejše sodelovanje pripadnikov tamkajšnjih narodnosti bodisi v šolah ali v kulturnih društvih in sploh v javnem življenju. Tako ločevanje po narodni pripadnosti po Langerju ne more vzgajati h kulturi sožitja. Nasprotno pa je argumentiral Franz Pahl, zastopnik Južnotirolske ljudske stranke SVP, ki je sodil, da dvojezičnost in skupno šolanje nista v interesu nemškega prebivalstva.

Felix Wieser, predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, je govoril o tem, da k sožitju spada tudi informiranost o življenju manjšine, saj sožitje ne more biti enosmerna; samokritično pa je dodal, da pri informiranju tudi manjšine same nimajo najbolj srečne roke. Dr. Heinz Pichy, ki je sicer uradnik zveznega kanclerstva, vendar je na srečanju govoril kot predsednik delovne skupnosti narodnih skupnosti na Dunaju, je poudaril pomen vzgoje k sožitju že v otroškem vrstcu in v skupni šoli. Hubert Resetar, gradiščanski Hrvat, pa je v zvezi z avstrijsko manjšinsko politiko govoril o „kulturi nesožitja“, ki da jo prakticirajo v tej deželi.

S svojimi razpravami na zasedanjih, pa tudi z neuradnimi osebnimi stiki na robu srečanj, je to neformalno združevanje manjšin v tem delu Evrope postalo že upoštevanja vreden dejavnik nadregionalne politike, predvsem seveda medsebojnega sodelovanja čez meje različnih držav z različnimi družbenimi ureditvami. Ko ta „ustanova“ medmanjšinskega sodelovanja stopa v drugo desetletje, ji je mogoče želeli le uspešnega nadaljnjega dela ob odpravi nekaterih organizacijskih pomanjkljivosti.

Prihodnje, enajsto srečanje narodnostnih skupnosti sosednjih dežel bodo, če bo šlo vse po sreči, pripravili Retoromani v Švici. Za koordinatorske pa je bil ponovno soglasno izvoljen dr. Franci Zwitter, ki ga kot celotni koordinacijski odbor nedvomno čakajo težke naloge.

(O tržaškem „parlamentu manjšin“ poročamo tudi na 2. str. — op. ured.)

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

vabi na pevski koncert

koroška narodna pesem

(ob 100-letnici rojstva
koroškega skladatelja Zdravka Švikaršiča)

v nedeljo 17. novembra 1985, ob 14.30 uri v Mladinskem domu

Slovenskega šolskega
društva v Celovcu, Miksch-
allee 4.

Nastopajo pevski zbori

MePZ SPD „Bilka“ iz Bil-
čovsa, MePZ „Mojce“ iz
Šentilja, MePZ „Podjuna“
iz Pliberke, MePZ SPD
„Radiše“ z Radiš, MePZ
SPD „Zvezda“ iz Hodiš,
MoPZ SPD „Jepa-Baško
jezero“ iz Loč, MoPZ „Kralj
Matjaž“ iz Libuč, MoPZ
SPD „Kočna“ iz Sveč,
MoPZ SPD „Trta“ iz Žitare
vasi in MoPZ SPD „Zarja“
iz Železne Kaple.

V S I P R I S R Č N O V A B L J E N I

DESET LET OSIMSKIH SPORAZUMOV:

Slovenci ostali praznih rok

Pred desetimi leti sta Italija in Jugoslavija podpisali takoimenovane osimske sporazume, s katerimi sta po eni strani dokončno uredili dotlej odprta vprašanja meje in medsebojnih odnosov, po drugi strani pa položili temelje in začrtali smernice bodočemu medsebojnemu sodelovanju.

Kakor pred desetimi leti ob podpisu, tako so tudi zdaj ob desetletnici teh dokumentov v obeh državah poudarili, da jim pripisujejo zgodovinski pomen, ker so zglede sodobnemu svetu, kako naj se na nov način urejajo odnosi med državami z različnimi družbenimi in političnimi sistemi.

V tem smislu je osimske sporazume pozdravila tudi slovenska narodnostna skupnost v Italiji, posebej še zato, ker obvezujejo obe državi, da bosta slovenski manjšini v Italiji in italijan-

ski v Jugoslaviji zagotovili „največjo možno zaščito“. Toda ob desetletnici podpisa teh dokumentov morajo Slovenci v Italiji ugotoviti, da je Osimo zanje pravzaprav veliko razočaranje: Ob desetletnici so ostali praznih rok — vprašanje njihovih pravic in zaščite še vedno čaka rešitve.

Razlike med Dansko in Žitaro vasjo

Menda je v Žitari vasi spet nekaj narobe. Okoli 10. oktobra so „policiji“ v poštni uniformi in civilnih oblekah „skrbeli za red“. Sedaj smo zvedeli, da je občinsko predstojništvo s 4:1 odklonilo glasbeni sekciji SPD „Trta“ vaje s kitaro in harmoniko v ljudski šoli. Sicer je to šele predlog za prihodnjo občinsko sejo, toda mnenje predstojništva le nekaj velja!

Slišati je, da nekatere motijo prav glasbeni učitelji, ki pridejo z Raven na Koroškem učiti mlade člane „Trte“. Nekateri menda nočejo „tujih“ „izven“-občinskih učiteljev. Zato pa tem bolj argumentirajo formalnosti, pač „da je to sedaj (ko „Trta“ sodeluje z društvom Glasbena šola) nekaj čisto drugega“ itd.

Tisti, ki se tako bojijo sodelovanja narodne skupnosti z učitelji iz matične Slovenije, naj si pustijo povedati, kaj je moral KHD vzeti na znanje na svojem zadnjem ponesrečenem predavanju o nemški manjšini na Danskem. Tam poučujejo nemško manjšino deloma po učnih načrtih iz Zvezne republike Nemčije in večina učiteljev so prav tako učitelji iz Nemčije. Tudi na Južno Tirolsko hodijo avstrijski profesorji izobraževati južnotirolske učitelje...

Na ta naš argument nam odgovarjajo koroški nacionalisti, da so pač med Dansko, Južno Tirolsko in južno Koroško velike zgodovinske razlike; pa ja ne menijo to, da smo Slovenci stali v antifašističnih vrstah, druge manjšine pa ne.

PREBERITE

- na strani
- SPÖ „pogumno v nove čase“
- Izšla je dvojezična antologija slovenske književnosti
- Koroški Slovenci smo se predstavili v Salzburgu
- Mladinska revija „Pokaži kaj znaš“ v Žitari vasi
- Univ. prof. Peter Gstettner o vprašanjih, ki jih koroški tisk večinoma zamolči
- Odbojkarji iz Doba želijo postati deželni prvak

Po organizatorični poti do ločevanja?

Izjava slovenskih osrednjih organizacij k položaju v dvojezičnem šolstvu

Koordinacijski odbor Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem je na seji dne 7. novembra 1985 v Celovcu obravnaval tudi aktualni položaj na področju dvojezičnega šolstva in sklenil naslednjo izjavo:

Zastopstvo slovenske narodne skupnosti z zadovoljstvom jemlje na znanje nadaljnje povečanje števila prijav k slovenskemu oz. dvojezičnemu pouku na ljudskih šolah, kakor izhaja iz najnovejše statistike deželnega šolskega sveta za Koroško. Delež prijav, ki dosega skoraj eno petino, medtem ko je pred leti nazadovale že na 14 odstotkov, ter povečano število prijav učencev, ki ne govorijo slovensko, k dvojezičnemu pouku nedvoumno dokazuje, da tako starši kot tudi šolarji želijo skupni pouk v dvojezičnih razredih in šolah. To pomeni jasno zavrnitev zahtev koroškega Heimatdiensta, FPÖ in drugih nasprotnikov skupne dvojezične šole po ločevanju šolarjev na podlagi jezikovnih kriterijev.

Tudi namestnik ravnatelja deželnih uradov in vodja ustavne službe, dvorni svetnik dr. Ralf Unkart, je iz pravnopolitičnega vidika ugotovil, da za segregacijo ni nobene zakonite podlage.

Zato vidi zastopstvo slovenske narodne skupnosti v tem potrdilo svojega načelnega odklanjanja

vseh oblik ločevanja. Ko pa zdaj na dvojezičnih ljudskih šolah na isti šolski stopnji uvajajo vedno več ločenih razredov za šolarje, ki so prijavljeni k dvojezičnemu pouku in za take, ki niso prijavljeni, se seveda postavlja vprašanje, ali se tukaj ne ustvarja po zgolj organizatorični poti tisto stanje, ki ga zahtevajo zagovorniki ločevanja.

Slovenski osrednji organizaciji bosta ta razvoj tudi v bodoče spremljali z največjo pozornostjo. Slej ko prej sta mnenja, da edino ohranitev vzgoje v dvojezičnih razredih in šolah ter kvalitativna izpopolnitev tega sistema moreta zagotoviti obstoj slovenske narodne skupnosti ter mirno sožitje v deželi.

Zastopstvo slovenske narodne skupnosti zato poziva vse za šolstvo odgovorne dejavnike, da ustrezno že naraščajoči pripravljenosti prebivalstva južne Koroške, poslužiti se možnosti dvojezične vzgoje, in v interesu pozitivnega razvoja v deželi ustvarijo še boljše pogoje za dvojezično vzgojo mladine na jezikovno mešanem območju Koroške. V tej zvezi slovenski osrednji organizaciji izražata svojo pripravljenost, da kot doslej prispevata svoj delež v sodelovanju s pravno in strokovno pristojnimi ustanovami in osebami.

10. srečanje narodnostnih skupnosti sosednjih dežel:

Manjšinsko vprašanje na Koroškem
s posebnim poudarkom na šolski problematiki

Pravica do izobrazbe je ena od temeljnih človekovih pravic; brez nje ni svobode in ni svobode. Pravico do izobrazbe pa lahko popolnoma uresničimo le v družbi, kjer vlada enakopravnost. Za manjšine je šolstvo eden najvažnejših stebrov njihovega obstoja in razvoja, večinski narodi pa ga lahko zlorabljajo kot učinkovito sredstvo asimilacije. Skoraj pri vsakem manjšinskem vprašanju je šolstvo osrednjega pomena — značilen primer za to je tudi Koroška, kjer si je večinski narod v odnosu do manjšine ustvaril in zgradil tako šolo, da zajamčeno nadaljuje germanizacijske procese.

Tržaško srečanje je vodil koordinator manjšinskih organizacij dr. Franci Zwitter

Na teh načelnih ugotovitvah je bilo osnovano skupno poročilo, ki sta ga srečanju narodnostnih skupnosti sosednjih dežel v Trstu predložila NSKS in ZSO kot predstavništvo slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Prikazano je bilo, kako so koroške oblasti v času, ko so koroški Slovenci na južnem Koroškem še bili večinski narod, vsilile poseben tip dvojezične šole z jasnim namenom germanizacije slovenskih otrok. Šele po osvoboditvi leta 1945 je bil z ozirom na zločine, ki jih je nacizem zakrivil nad slovenskim prebivalstvom in z ozirom na prispevek, ki so ga dali prav slovenski antifašisti v boju proti fašizmu, uveden nov sistem dvojezične šole, zgrajen na obveznem dvojezičnem pouku, ki naj bi po eni strani pomenil popravilo Slovincem povzročene škode in po drugi strani zagotavljal medsebojno razumevanje in mirno sožitje v deželi. Vendar so nacionalistične sile kmalu po podpisu državne pogodbe izsilile likvidacijo te ureditve.

Tudi danes je delovanje nemško-nacionalističnih sil sestavni del odnosa večinskega naroda do slovenske manjšine. Ta dejavnost ima trenutno v glavnem naslednja težišča:

- nasprotovanje gospodarski krepitvi južnokoroškega prostora s pomočjo obmejnega sodelovanja;

- nasprotovanje poskusom enakopravnega notranjekoroškega kulturnega dialoga, ki bi ohranil kulturo ter jezikovno in zgodovinsko identiteto koroških Slovincem;

- pritisk na koroško cerkev, da občutno zoži prostor slovenskemu jeziku pri bogoslužju;

- osrnenje mesto pa ima šolsko vprašanje, kjer zahtevajo nadaljnjo okrnitev pravic slovenske manjšine.

Glavna zahteva gre v smer ločevanja šolarjev po jezikovni pripadnosti, torej getoizacije slovenske manjšine na področju šolstva, je bilo opozorjeno v poročilu koroških Slovincem. Heimatdienst zahteva dosledno ločitev otrok, ki obiskujejo dvojezični pouk, od tistih, ki k temu pouku niso prijavljeni in je njihov učni jezik torej samo nemščina. Med otroke naj bi bila potegnjena ostra ločnica, in to ne le v okviru šole, temveč tudi v izvenšolskem otrokovem življenju. „Tako perspektivo si predstavljajo tisti, ki

stalno paudarjajo svojo „avstrijsko zavest“ in spoštovanje določil sedmega člena avstrijske državne pogodbe. Toda v resnici to samo postavlja na laž trditve uradne koroške in avstrijske politike, da je sožitje obeh narodov na Koroškem brez problema.“

Ena glavnih osti napadov nemških nacionalistov je naperjena posebej proti učiteljem, ki so kvalificirani za pouk v obeh deželnih jezikih. Od oblasti zahtevajo izključitev dvojezičnih učiteljev od poučevanja otrok, ki niso prijavljeni k dvojezičnemu pouku. To ni nič drugega kot zahteva po prepovedi izvrševanja javne službe zaradi pripadnosti k slovenski manjšini, sta opozorili slovenski osrednji organizaciji. Kljub temu pa oblasti proti temu doslej niso ukrepale. Nasprotno se vedno bolj kaže, da posel raznarodovanja opravljajo po metodi delitve dela tako uradna politika kot protimanjšinske organizacije. Posledice tega so vidne tako rekoč na vsakem koraku, tako pri posameznikih, v medsebojnih odnosih kot v splošnem političnem ozračju na Koroškem.

„Vsebinski in namen protislovenskega delovanja na področju šolstva je, napraviti iz večine koroških

Slovencev narod z odrezanim ali vsaj zavezanim jezikom,“ je poudarjeno v poročilu. V tej zvezi je bilo prikazano, kako težko je bilo že starejšim rodovom, ki so sicer še živeli v jezikovno popolnoma slovenskem okolju, vendar niso imeli možnosti, da bi se materinščine učili v šoli. Tako je večina slovenskih ljudi na Koroškem ostala brez aktivnega znanja slovenskega knjižnega jezika, kar je nujno poglobilo proces odtujevanja narodni skupnosti.

Ta nevarnost pa obstoja tudi danes, kajti sedmi člen državne pogodbe, ki jamči Slovincem pravico do osnovnega pouka v materinem jeziku, je za velik del narodne manjšine ostal neizpolnjen črka na potrpežljivem papirju. Tako se prav na šolskem področju dobro odraža splošna raven pravic slovenske narodne skupnosti na Koroškem, kakor se ravno na tem področju še posebno kaže tudi vitalnost slovenskega življa, ki se odraža v raznih oblikah samopomoči.

„Sedaj smo v položaju, da dosežena razvojna stopnja slovenske manjšine in avstrijske družbe že davno nujno zahteva večje upoštevanje potreb Slovincem,“ je ob koncu poudarjeno v poročilu. „Pravna podlaga naših zahtev je sedmi člen avstrijske državne pogodbe, ki predvideva za manjšino enake možnosti kot za večinski narod. Čutimo, da je razkorak med vsebino pogodbe in dejanskim stanjem velik tudi v šolstvu. V okviru prizadevanj za večjo stopnjo narodne enakopravnosti na Koroškem bo zato šolsko vprašanje tudi v bodoče imelo izjemno važno mesto. Politična stvarnost je, da smo pod močnim raznarodovalnim pritiskom in da mu bomo še naprej ostali izpostavljeni. Z vsemi sredstvi se moramo upreti. Prizadevanjem nemško-nacionalističnih sil, ki hočejo nadaljevati tako šolsko politiko, ki dela iz Slovincem na Koroškem skupino brez identitete in samozvesti in zato brez bodočnosti. Z vztrajno in dosledno politično borbo ter z akcijami samopomoči si moramo izbojevati bolj ustrezno ureditev manjšinskega šolstva kot pogoj za naš ohranitev in splošno družbeno uveljavitev naše narodne skupnosti.“

SPÖ „pogumno v nove čase“

Z izglasovanjem akcijskega programa z naslovom „Perspektive '90“ se je v sredo končal na Dunaju 29. kongres Socialistične stranke Avstrije, ki je potekal pod geslom „Pogumno v nove čase“. Čeprav so strankinemu kongresu socialistične ženske s svojega zbora, ki je bil po dolgoletni tradiciji tik pred zborom stranke, naložile precej koščljivo nalogo (zahtevale so, da morajo biti v funkcijah stranke in pri javnih mandatih upoštevane sorazmerno s svojim deležem v strankinem članstvu), kongresnega poteka ni pretresla nobena „senzacija“.

Velik poudarek so na kongresu SPÖ dali svojemu kandidatu za bližnje predsedniške volitve, ministru za zdravstvo in okolje dr. Steyrerju. V tem pogledu je bil kongres pravzaprav tudi začetek intenzivnega volilnega boja, saj so bila izvajanja marsikaterega referenta in razpravljalca močno polemična, kadar je šlo za drugega kandidata Waldheima, ki so ga imenovali „zadnja rešilna slamica“ za ÖVP.

Sicer pa se je kongres bavil z vsemi aktualnimi družbenopolitičnimi vprašanji, kakor je to za vodilno vladno stranko tudi povsem razumljivo. V ospredju so bila vprašanja gospodarske in socialne politike, kjer pa se je kljub kritičnim ugotovitvam zlasti iz vrst mlade generacije ter ostrim verbalnim izpadom proti ljudski stranki in njej sorodnim krogom vedno spet pokazalo, da bodo socialisti tudi v bodoče vztrajali pri politiki socialnega partnerstva — „saj nam ves svet zavida prav sodelave te politike“. Pri tem se v polni meri zavedajo, kot je naglasil predsednik stranke kancler Sinowatz, da imajo pred seboj veliko trdega dela; „toda mi vsi poznamo ogromno moč našega gibanja, zlasti tedaj, kadar stoji

pred velikimi nalogami — zato lahko z optimizmom gledamo v bodočnost“.

Sirino in globino problematike, s katero se je bavil kongres, je nakazovalo tudi dejstvo, da mu je bilo predloženih več kot sto predlogov in nad 20 resolucij. V njih so strankino vodstvo, podorganizacije ali interesne skupine iz vrst članstva izpovedovali stališča k posameznim vprašanjem. Lok je segal od gospodarstva, energetike in okolja preko socialne politike in vojske do vprašanj miru in mednarodne solidarnosti.

Med temi dokumenti je tudi resolucija, ki je posebej razburila določene kroge na Koroškem. Ta resolucija, ki je nastala na zahtevo socialistične mladine, namreč obvezuje socialiste, ki so hkrati člani Heimatdienst, Kameradschaftsbund in Turnerbunda, da z vsemi močmi nastopajo proti „fašističnim pojavom“ v teh organizacijah. KHD-jevski predsednik Feldner je „razočaran“, ker se vodilni možje koroške SPÖ niso postavili proti tej resoluciji. Wagner je menil, da je to dejansko „resna zadeva“, kajti „na Koroškem te stvari seveda drugače gledamo“. Gallob, ki je kot podpredsednik Kameradschaftsbunda tudi osebno prizadet, pa je skušal Feldnerja pomiriti z „opravičilom“, da je uspelo omiliti besedilo resolucije, ki da je v prvem osnutku sploh izključevala istočasno članstvo v SPÖ in v omenjenih organizacijah.

Tukaj se spet enkrat zelo jasno kaže, kako daleč je zašla koroška SPÖ s svojim popuščanjem nacionalističnim krogom. Sicer pa je vse razburjenje pravzaprav nepotrebno, saj po izjavah Feldnerja in Galloba v Heimatdienstu in Kameradschaftsbundu tako ni nobene sledi nacizma...

Zaključno poročilo sprejeto
na 10. srečanju narodnostnih
skupnosti sosednjih dežel
8. in 9. novembra v Trstu

Dne 8. in 9. novembra 1985 je bilo v Trstu 10. srečanje narodnostnih skupnosti, ki živijo v Avstriji, Italiji, Švici, na Madžarskem in v Jugoslaviji. Delegati 23 organizacij, ki so zastopali 17 manjšin iz teh petih držav, so razpravljali na temo „Kultura sožitja“.

To 10. srečanje, ki ga je organiziral Slovenski raziskovalni inštitut pod pokroviteljstvom Enotne delegacije Slovincem v Italiji, je zlasti potrdilo nujnost po medsebojnem informiranju in izmenjavi izkušenj med etničnimi skupinami, kot tudi pomembnost že ustaljene vsestranske solidarnosti in iskanja novih in bolj učinkovitih oblik teoretičnega poglobljanja in konkretiziranja norm sožitja med narodnostmi. „Srečanje“, ki je zajelo državljane iz zahodnih in zahodnih dežel, z različnimi ideologijami in iz različnih družbenopolitičnih ureditev, je samo po sebi predstavljalo model uresničevanja zasnove „sožitja“ s perspektivo graditve miru in varnosti na tem področju.

Takšno povezovanje med posameznimi etničnimi skupnostmi in med različnimi političnimi, ekonomskimi in mednarodnimi tvorbami in pogledi kaže na pomen kulture sožitja. Takšno kulturo pa je mogoče doseči edino s preganjanjem etnocentrizma in z medsebojnim spoznavanjem.

Da tako zasnovana kultura sožitja dejansko zaživi, je potreben drugačen pristop večinskega naroda do manjšine. Potrebna so prava in institucionalna jamstva, oziroma enakopravni položaji narodnostne skupnosti. Potrebno je predvsem preprečevanje ponovne oživitve nacionalističnih in neofašističnih tendenc, ki ne le ovirajo marveč dejansko onemogočajo mirno sožitje. Le na takšen način je mogoče, da se neka manjšina enakopravno vključi v vse družbene procese in kot samostojni subjekt prispeva družbi, v kateri živi.

Značilen v tej zvezi je primer Slovincem v Italiji, saj po 36 letih sprejetja ustave še vedno čakajo na zakon o globalni zaščiti.

Zastopniki narodnostnih skupnosti, ki so se srečanja udeležili, so se s Slovinci v Italiji solidarizirali in izrazili svoje pričakovanje, da parlament v Rimu čim prej sprejme zakon, ki naj bi Slovincem zagotovil polni razvoj na vseh področjih življenja in jih ščitil pred teritorialno diskriminacijo.

Predstavniki organizacij, ki so se srečanja udeležili, so zadovoljni koordinatorja dr. Franca Zwitterja, da ugotovi možnost naslednjega 11. srečanja, ki naj bi bilo ali v Švici ali v Avstriji z naslednjo temo: „Narodne skupnosti — teritorialna, kolektivna ali individualna zaščita“.

Koordinacijski odbor naj do prihodnjega srečanja izdela operativni model stalnega koordiniranja med posameznimi zainteresiranimi narodnimi skupnostmi. Prav tako so udeleženci srečanja soglasno sklenili, da koordinacijski odbor pripravi in izda dokumentacijo o dosedanjih srečanjih.

Kandidatura Scrinzija -
sramota

Napovedano kandidiranje bivšega svobodnjaškega poslanca Scrinzija pri predsedniških volitvah leta 1986 vedno bolj vzbujajo demokratično javnost ne le v Avstriji, ampak tudi izven njenih meja. Še preveč dobro v spominu je podoben nastop NDP-jevskega Burgerja, ki je pri zadnjih predsedniških volitvah zbral nad 140.000 glasov, kar je domačo in mednarodno javnost opozorilo, kako daleč Avstrija še zaostaja pri svojem premagovanju nacistične preteklosti.

Z nastopom „kandidata“ Scrinzija se obeta ponovitev tega škandala. Njegovo mnenje, da „naše notranje svo-

bode ne ogroža fašizem, temveč nestrpnost in nesposobnost antifašistov, ki se poslužujejo prav tistih sredstev, ki jih očitajo fašizmu,“ je namreč dovolj zgornjo in le potrjuje, kakšnim nazorom je bil in ostal zvest.

Zato je razumljivo, da se množijo glasovi, ki pravijo, da je sramota za državo in njeno pravo ter demokratično ureditev, če se človek s takšnimi nazori lahko poteguje za najvišje mesto. V tem smislu se je med drugimi izrazil predsednik socialistične mladine na Koroškem Peter Kaiser, ki je s tem vsaj posredno kritiziral tudi lastno stranko, ki vendar že dolga leta nosi glavno odgovornost za razvoj v Avstriji. Kandidiranje Scrinzija kot sramota pa je ožigal predvsem tudi znani avstrijski kabeletist Heinzl, ki pa mu je užaljeni kandidat s pomočjo sodišča nedvomno pokazal, kako si predstavlja svobodo tiska in svobodo umetnosti.

KPA za ohranitev
dvojezične šole

Konec minulega tedna je bila na Koroškem delegacija političnega biroja Komunistične stranke Avstrije, ki se je v spremstvu članov deželne strankinega vodstva seznanila z aktualnim položajem slovenske narodne skupnosti.

Na sestanku s komunisti slovenske narodnosti je predsednik KPA Franz Muhri izjavil, da vodstvo KPA s skrbjo opazuje stremeljenja tristrankarske uradne politike po jezikovnem ločevanju otrok na južnem Koroškem. Poudaril je, da KPA podpira skupne dejavnosti demokratičnih sil z namenom, da bi s skupnimi močmi odbili napad na temeljne pravice narodne manjšine ter provokacije nemško-nacionalnih in desnoekstremističnih sil v zvezi s Scrinzijevo kandidaturo za zveznega predsednika.

Delegacija KPA je ob tej priložnosti obiskala tudi muzej protifašističnega boja pri Peršmanu ter se poklonila spominu padlih borcev proti nacizmu.

Uspešna informacijsko - kulturna prireditve v Salzburgu

Sozialistischer Lehrerverband Österreichs, Arbeiterkulturverein, Antifašistični komite v Salzburgu in Slovenska prosvetna zveza so bili prireditelji informativno-kulturne prireditve pretekli petek v dvorani Ignaz Horrer v Salzburgu.

V informativnem delu sta številnim obiskovalcem, ki so napolnili dvorano, učitelj Franc Kukovica in prof. Peter Gstettner prikazala tre-

nutno situacijo na Koroškem. Kukovica je to storil na primeru žitraj-ske ljudske šole, kjer, kot znano, gre za odstranitev dvojezičnih napisov in tozadevne gonje s strani občine in drugih protinarodnih elementov, medtem ko je Gstettner opisal splošno vzdušje na Koroškem, kjer gre za ločitev otrok, ki so prijavljeni k dvojezičnemu pouku, za kar se zavzema koroški Hei-

matdienst in drugi protislovenski dejavniki.

Kulturni del je oblikoval pevski zbor „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu in pod vodstvom Lajka Milisavljeviča izvajal spored koroških narodnih in slovenskih umetnih pesmi ter pesmi drugih narodov. Povezavo koncertnega sporeda z navedbo kratke vsebine posameznih pesmi je izvedel Toni Sticker, Marjan Sticker pa je nastopil s kabaretističnim vložkom v katerem je parodiral koroško politično vzdušje. Pisatelj Janko Messner je bral odlomke iz knjige Vprašanja koroškega otroka, ki bo izšla v okviru knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze ter satiro Buteljni si odrežejo nosove.

Salzburška publika je spored sprejela z navdušenjem in nastopajočim bila hvaležna za tako informativen in nevsiljiv prikaz situacije na Koroškem ter del kulturne ustvarjalnosti koroških Slovencev. Tudi s strani prirediteljev je bilo ugotovljeno, da je taka prireditev zelo posrečena, ker na nov, sproščen način nagovori človeka, ki ni dovolj seznanjen s položajem na Koroškem, a mu vendar da zelo avtentično podobo naše dežele. Zato je prevladalo mnenje, da je s tako obliko prireditve treba nadaljevati, zlasti v drugih zveznih deželah in v nemških predelih Koroške.

Pomembno založniško dejanje

Izid antologije slovenskega slovstva „Das slowenische Wort in Kärnten — Slovenska beseda na Koroškem“, ki jo je založila založba „Österreichischer Bundesverlag“, izdali pa Regionald Vospernik, Pavle Zablatnik, Erik Prunč in Florjan Lipuš je brez dvoma pomembno založniško dejanje, saj gre za prikaz slovenskega pisemstva in slovstva od začetkov do danes. Zato je predstavitev v okviru 38. avstrijskega tedna knjige bila dobro premišljena. Temu primerno je bilo tudi veliko zanimanje s strani zastopnikov koroških javnih občil.

Predstavniki založbe „Österreichischer Bundesverlag“ dr. Spachinger je uvodoma menil, da je izid tako obsežne knjige oz. antologije gotovo do-godek desetletja, hkrati pa tudi korak k posredovanju slovenske literature večinskemu narodu, ki bo s pričetkom dvojezično antologijo imel možnost spoznati slovensko književnost na Koroškem. Spachinger je ob tej priložnosti tudi dejal da ima ÖBV v načrtu izdati tudi podobne knjige o kulturni ustvarjalnosti drugih manjšin v Avstriji.

Regionald Vospernik, ki je spregovoril v imenu izdajateljev, je naglasil, da tako obsežne izdaje o pregledu slovenskega slovstva na Koroškem doslej še ni bilo. K vsebini pa menil, da je to knjiga, ki bo zanimiva tako za literarnega zgodovinarja kot za ljubitelja slovenske književnosti kakor tudi za pedagoga, ki bo knjigo lahko uporabil v šoli; temu pa je knjiga v prvi vrsti namenjena. Isto seveda tudi velja za šolsko mladino, saj bo knjiga dobila tudi potrebno aproba-cijo, kar pomeni, da jo bodo učitelji lahko vključevali med brezplačne šolske knjige. Žal bo to možno samo na podlagi prostovoljnega odločanja, z drugimi besedami, da bo krog mladih bralcev več ali manj omejen na dijake slovenske gimnazije in še kakšnega razreda glavnih in srednjih šol. To pa je seveda spet kaplja grenčice, ko moramo jemati na znanje, da je za slovenske otroke spoznavanje litera-

ture večinskega naroda obvezno, medtem ko učencem večine spoznavanje slovenske ni predpisano. Tako je pač vse odvisno od posameznega učitelja, če sam čuti potrebo o vključevanju take knjige v akcijo brezplačnih šolskih knjig.

Vsekakor se strinjamo z dr. Vospernikom, da v tem primeru gre za pomemben kulturno politični akt. Kajti antologija bo brez dvoma pomagala odpraviti veliki informacijski deficit. S to antologijo bodo mnogi avstrijski imeli priložnost spoznati, da imamo koroški Slovenci bogato kulturno zgodovino in da tudi danes razvijamo kvalitetno literarno dejavnost. S tem bo tudi možno odpraviti mnenje, da slovenska narodna skupnost na Koroškem nima svoje kulture. Vospernik pa je priznal, da bo treba veliko dela in truda, knjigo spraviti na šole in v občinske knjižnice. Vospernik je udeležencem tiskovne konference predstavil tudi kolege, s katerimi je sestavil in pripravil obsežno antologijo, kar je že samo po sebi terjalo veliko dela in občutka za uresničitev tako velikega projekta.

Tudi z naše strani Vosperniku, Zablatniku, Prunču in Lipušu gre vse priznanje za delo, ki so ga opravili v tako kratkem času.

Gotovo se ob izidu takega dela pojavljajo tudi glasovi kritike; posebno prizadeti avtorji tožijo o nastalih napakah, o „krivičnem“ izboru njihovih besedil ali slabih prevodih in še čem podobnem, vendar smo mnenja, da pozitivna stran močno odtehta pomanjkljivosti. Seveda bo antologijo treba oceniti s strokovne plati. Poklicani bodo o tem gotovo dvignili svoj glas.

Pridružimo se zveznemu predsedniku dr. Kirchschrägerju, ki v svoji spremni besedi antologiji želi mnogo pozornih in dojemljivih bralcev.

Knjiga je vezana v celo platno z zaščitnim ovitkom, ima 648 strani, cena za posamezni izvod pa znaša 350 šilingov; naklada znaša 3000 izvodov.

Foto dr. Heiga Mračnikar

Mladje 59

Pravkar je izšla nova, 59. številka Mladja. Tokrat so v reviji objavljeni prispevki Janka Ferka, Hansa Giga-cherja, Irene Halpern, Gustava Januša, Janka Messnerja, Nežike Novak, Janija Oswalda, Petra Turrinja, Lenije Verdel, Teje Witzemann-Rovšek, Pavla Zdvoca in Pavleta Zidarja.

Torej je pred nami lepo število imen uglednih avtorjev s Koroške, Slovenije in širšega avstrijskega prostora. Pri objavljenih prispevkih gre za poezijo, prozo, eseje, likovno umetnost, znanost in publicistične članke. Torej vsakovrstnega čtiva, ki bo pri bralcih gotovo zbudilo zanimanje.

Kot znano, je revijo možno kupiti v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu, ali naročiti pri uredništvu. S tem bo vsak, ki bo revijo kupil, izdajateljem segel pod ramo, saj vemo, da se borijo z velikimi finančnimi težavami. To posebno velja za naročnike, zato je najbolje, da kar se da naglo poravnajo letno naročnino.

KULTURNO PISMO IZ SLOVENIJE

Ljubljana se pripravlja na 7. knjižni sejem

V ponedeljek se prične v Cankarjevem domu v Ljubljani slovenski knjižni sejem. V teh dneh, kolikor bo trajala razstava, bo namreč na sporedu cela vrsta literarnih večerov, predstavitev novih knjig, pogovorov z avtorji, itd. Kot pričakujejo organizatorji, bo razstavo in spremne prireditve obiskalo veliko šolarjev, prav tako pa drugih radovednežev in „ljubiteljev“ knjige in pisateljev. Zadnji 6. slovenski knjižni sejem (prav tako v Cankarjevem domu) si je ogledalo 30.000 obiskovalcev — manj pa jih tudi zdaj ne napovedujejo.

Na sejmu bo razstavljalo vseh 20 in več založb iz Slovenije, prav tako Založba Drava in Založništvo tržaškega tiska iz Trsta. Povabljeni sta tudi Mohorjevi hiši iz Celovca in Gorice. Ker bodo lahko razstavljali tudi samozaložniki, teh pa v Sloveniji ni ravno malo, bo sejem prikaz zares pestre, obsežne slovenske založniške produkcije, čeprav je znano, da slovenska knjiga v povojnih letih še ni bila v tako globoki krizi kot ravno v tem času. Znano pa je, da bodo na policah knjige predvsem iz zadnjih dveh let, se pravi tiste, ki so izšle letos in lani. Sejem je

namreč vsako drugo leto, „izdelkom“ teh dveh let se tudi v glavnem posveča.

Omeniti velja, da bodo v okviru razstave, se pravi sejma, posebej predstavljene zamejske založbe, predvideno pa je tudi srečanje občinstva in zamejskih avtorjev. Vstopnina je razmeroma nizka: 100 din za odrasle, 50 pa za šolarje. V času sejma se bo seveda odvijalo tudi tisto, kar je tipično za sejem: prodaja oz. nakupovanje knjig. Prodajale jih bodo vse založbe, pri čemer bodo ponudile 20-odstotni popust. Sejem z vsem tem obeta biti ena najzanimivejših kulturnih prireditvev te slovenske jeseni.

Jože Horvat

V okviru Knjižnega sejma v Ljubljani bosta Založba Drava in Založništvo tržaškega tiska 20. novembra 1985, ob 18. uri predstavili nove knjižne izdaje, med njimi pesniške prveince Jožice Čertov in Janija Oswalda, ki bosta prireditve počastila s svojo navzočnostjo in branjem iz svojih del.

22. novembra, ob 18. uri pa bosta založbi predstavili Lipušev Jalov pelin in slovenska leposlovna dela, ki so izšla v nemškem prevodu. Uredništvo

Predstavniki ÖBV dr. Spachinger, izdajatelji dr. Vospernik, dr. Zablatnik, dr. Prunč, (novinar Ogris), akademik Lipuš v razgovoru s predstavniki javnih občil.

VEKOSLAV GRMIČ

Vloga vere in Cerkve v zgodovini slovenskega naroda po letu 1920

Priznati pa je treba, da so tudi koroški Slovenci iskali in našli svojo oporo v veri in deloma tudi v Cerkvi, čeprav je veljalo navdilo, ki je bilo izraženo v koroškem deželnem zboru mesec dni po plebiscitu, da je namreč treba priveriti nazaj vse tiste, ki so 10. 10. 1920 glasovali za Jugoslavijo in da „za to mora skrbeti koroško ljudstvo samo: dom, šola in Cerkva.“⁹ Oblas-ti so zato začele s preganjanjem slovenskih učiteljev in duhovnikov. „Po podatkih jugoslovanske note, izročene 19. julija 1921 Avstriji, so koroške oblasti dotlej odpustile iz službe 58 slovenskih učiteljev in učiteljic ter 28 duhovnikov, 30 duhovnikov pa prestavile. 4 Slovence so izgnale iz dežele, 11 Slovencev so sodno preganjale, 14 pa je bilo prizadetih „z nasilnim aktom“ (mišljeni so fizični napadi na Slovence).“¹⁰ Slovenci so vedno bolj veljali za „iredentiste“, „izdajalce“

koroške domovine. Tem nalepkam se danes pridružuje nalepka „komunisti“. Slovenci, tudi duhovniki, pa niso klonili. Tako sta že konec leta 1920 Jurij M. Trunk in Valentin Podgorc pričela izdajati slovenski list Glas pravice. Posebno brezobzirno je vodil boj zoper Slovence in vse, kar je bilo slovenskega, Kärntner Heimatdienst, ki se je pozneje preimenoval v Kärntner Heimatbund. Nacizem je v resnici leta 1938 samo prevzel dediščino nacionalističnega tabora na Koroškem. Vsekakor pa je preganjanje Slovencev postalo še brezobzirnejše, kakor je bilo prej. Tako so kmalu po priključitvi Avstrije k Nemčiji nacisti zaprli župnika in deželnozbor-skega poslanca Vinka Poljanca, ki je tudi zaradi posledic zopora umrl. Ponemčevanje je zadelo predvsem šole, kolikor še niso bile ponem-šene. Začelo se je potem tudi pre-seljavanje, izseljevanje in sploh

preganjanje Slovencev, kajti prišel naj bi čas „likvidacije Slovencev“, kakor so se izražali nacistični veljaki.¹¹ In ko je začel odkrit odpor zoper takšno nasilje, narodno-osvobodilni boj, so seveda nacisti še bolj divjali, čeprav tudi to ni moglo zlomiti slovenske narodne zavesti, temveč jo je celo poživilo. Rekli smo že, da so slovenski duhovniki stali svojemu narodu zvesto ob strani v teh letih trpljenja, da so z njim trpeli in mu vlivali pogum, da so ohranjali slovensko besedo in ljubezen do nje. Še celo pod nacistično oblastjo so nekaj časa poučevali verouk v slovenskem jeziku.

Prav tako pa je treba poudariti, da slovenski duhovniki na Koroškem niso našli razumevanja in opore v škofijskem vodstvu, da so morali večkrat tudi cerkveno oblast občutiti kot nenaklonjeno in v posameznih primerih naravnost so-

3

vražno, kadar je šlo za pravice Slovencev, slovenskih vernikov v Cerkvi na Koroškem. Za svoje pravice so se morali vedno na vse načine potegovati in le redko so kaj dosegli. Največkrat so čutili hude posledice tisti duhovniki, ki so se posebej v takšnem prizadevanju izpostavljali.

Po letu 1945 je cerkvena oblast uporabljala nova opravičila za svoje ravnanje, saj se je izgovarjala z nevarnostjo komunizma, ki naj bi se družil z zavednim slovenstvom. V nekaterih primerih ji je celo uspelo slepiti verne Slovence s preganjanjem komunistov.

Koroški partizani pa so že v času trdega boja zoper Hitlerja in sploh fašizem postavljali takšno govorjenje na laž in si niso pustili vzeti poguma v tem boju, čeprav so se bojevali verni ob neverujočih, ko jim je šlo predvsem za osnovne narodnostne pravice, ki so edine lahko poročstvo tudi resnične verske svobode. In našli so podporo pri mnogih duhovnikih, zavednih Slovincih. Tradicija, ki izvira iz skupnega boja in trpljenja, je zato kljub nasprotnim vplivom še danes živa med ver-

niki in duhovniki na Koroškem. Večinoma dobro vedo, da je vernost koroških Slovencev nerazdružljivo povezana z narodno zavednostjo. Seveda je treba na to tradicijo tudi vedno znova opozarjati in je ne pustiti zadušiti v kakršnih koli materialnih koristih, ki bi se kazale na račun narodnosti. Slovenski narod na Koroškem je pokazal svojo izredno življenjsko silo prav v času najhujšega trpljenja. Iz težavnega boja je izšel kakor prenovljen in pripravljen na nove boje, kar dokazuje tudi njegova sedanost. Na vse preskušnje ga je pripravljalo nemalo kulturno-prosvetno delo koroških duhovnikov, katero se more danes prav tako razvijati in biti različno mislečim Slovincem na Koroškem v korist samo po tej poti. In naposled samo iz osnove, ki je navdihovala najtežavnejši boj za narodne pravice koroških Slovencev, iz pravičnega vrednotenja narodnosti, iz narodne zavesti in zvestobe more rasti tudi njihova vera, naj bo že takšna ali drugačna.

(Se nadaljuje)

Skupni nastop žitarske in dobrolske mladine

Mladina slovenskih prosvetnih društev že pet let kaže svoje znanje, spretnosti in nadarjenost na prireditvah „Pokaži, kaj znaš“. V sodelovanju s Slovensko prosvetno zvezo sta v nedeljo na prijateljski način tekmovali mladini sosednjih prosvetnih društev „Trta“, iz Žitare vasi in „Srce“ iz Dobrle vasi. V ljudski šoli Žitara vas sta se pomerili predvsem s kvizom, na sporedu pa so bili tudi pevski, instrumentalni, folklorni in zabavni komadi. Prihodnje leto bo povratno tekmovanje v Dobrli vasi; medtem ko bo mladina iz Bilčova in Kotmare vasi še letos 15. decembra pri Miklavžu v Bilčovsu pokazala, kaj zna.

Z razliko do skoraj vseh prejšnjih podobnih prireditev je stal tokrat v ospredju predvsem kviz s vprašanji (za razne starostne skupine) s področja ustoličevanja ko-

roških vojvod, turških vpadov, v zvezi z Miklovo Zalo, iz življenja občin in prosvetnih društev ter vprašanja iz črtice „Levi devžej“ Prežihovega Voranca. Mladina iz Šentlipša in Žitare vasi je zmagala le z dvema točkama prednosti (48:46) pred gostujočo mladino iz Dobrle vasi in okolice.

V glasbenem delu sporeda je nastopil s pesmimi v štirih jezikih otroški zbor iz Šentlipša, ki ga že deset let vodi ga. Pepca Weiss; zapel pa je tudi otroški zbor iz Dobrle vasi, s katerim že pet let deluje in ga sedaj vodi Andreja Sturm; ob spremljavi kitare pa so zapeli tudi Wastlovi otroci, medtem ko so drugi zaigrali na flavto, recitali pesem Valentina Polanška. Šentlipški otroci pa niso nastopili le v folklorni skupini, ki jo vodi Irena Brežjak, pripravili so tudi dva skeča o telo-

vadbi in o rdečem avtomobilu, ki je ob koncu izgubil celo kolesa. Izvedbo prireditve je imela na skrbi Marica Pörsch, ki je sama povezovala posamezne točke sporeda in stavljala otrokom vprašanja.

Prav gotovo je dobro, da se mladina nauči veliko iz zgodovine slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Kljub temu je na nedeljski prireditvi kviz bil preobširen. Kajti prireditve „Pokaži, kaj znaš“ ni bila zasnovana le kot nadaljevanje šolskega pouka. Več drugih praktičnih spretnosti bi mladino verjetno še bolj spodbudilo, gledalca pa bolj pritegnilo.

Senca nad prireditvijo, ki jo je povzročila vest o odklonilni državi večine občinskega predstojništva do slovenskega glasbenega delovanja pod streho ljudske šole, pa prav gotovo ni prispevek vodilnih občinskih politikov za razvoj svojih najmlajših občanov (glej tudi resolucijo na tej strani).

ŽITARA VAS

Starši so proti zapostavljanju slovenske glasbene dejavnosti

Že prejšnji teden smo poročali o stopnjevanju pritiska na pripadnike slovenske narodne skupnosti v Žitari vasi. Miunli četrtek je predstojništvo žitarske občine sklepalo o prošnji glasbene sekcije Slovenskega prosvetnega društva „Trta“ o uporabi šolskih prostorov. Večina v predstojništvu občine ni kazala razumevanja za glasbene potrebe slovenskih občanov v novih okoliščinah (dva nova učitelja, nov termin) in predlaga naj občinski svet na prihodnji seji prepove vaje glasbene sekcije „Trta“.

Zato so obiskovalci nedeljske prireditve „Pokaži, kaj znaš“ sprejeli to RESOLUCIJO:

Slovensko prosvetno društvo „Trta“ ima dovoljenje Koroške deželne vlade (štev. 34/66/1981 z dne 26. 11. 1981) za vaje moškega pevskega zbora, folklorne skupine in za glasbeni pouk (kitara, harmonika) v prostorih ljudske šole Žitara vas.

Sekcija Glasbene šole „Trta“ ima zaradi pomanjkanja domačih glasbenih učiteljev težave pri realizaciji glasbenega pouka v Žitari vasi. Zato je SPD „Trta“ zaprosilo za sodelovanje „Društvo Glasbena šola“ v Celovcu. To društvo vzdržuje glasbeni pouk v sodelovanju s krajevnimi društvi v številnih krajih dvojezičnega ozemlja na Koroškem. Pouk se vrši večinoma v ljudski šoli.

Od jeseni 1985 dalje skrbi „Društvo Glasbena šola“ za pedagoški del in SPD „Trta“ za organizacijske zadeve glasbenega pouka v Žitari vasi. Ker je na Koroškem premalo učiteljev za glasbeni pouk, pomagajo profesorji glasbe iz sosednje Slovenije.

V Žitaro vas prihajata dva profesorja (za pouk kitare in harmonike) iz Raven v Sloveniji, glasbeni učitelj pa, ki poučuje glasbeno teorijo, je domačin.

Predstojništvo občine Žitara vas je dne 7. novembra 1985 sklepalo o nadaljnji uporabi prostora ljudske šole v Žitari vasi in z večino glasov sprejel predlog, da občinski svet na naslednji seji s sklepom prepove uporabo prostorov sekcije Glasbene šole SPD „Trta“ za glasbeni pouk. Glasbeni pouk (praktične vaje in teorijo) obiskujejo skoraj izključno učenci ljudske šole v Žitari vasi.

Poleg SPD „Trta“ uporabljajo z dovoljenjem Koroške deželne vlade še sledeče organizacije in ustanove prostore Žitarske ljudske šole:

SPD žene (telovadba), ÖVP žene (telovadba), Selski fizikturni klub (telovadba), Športno društvo Žitara vas s tremi skupinami (nogmetni trening), Landjugend (folklor), Volkshochschule-Večerna šola, Rikarski prijatelj športa (telovadba), Starejši moški (telovadba).

Prostore v šoli uporablja torej vsak dan najmanj ena skupina. Poiskus prepovedi pomembnega kulturnega delovanja SPD „Trta“ pomeni grobo diskriminacijo slovenske kulturne dejavnosti v občini Žitara vas.

Udeleženci današnje prireditve, ki so jo organizirali SPD „Trta“ Žitara vas, SPD „Srce“ Dobrila vas in Slovenska prosvetna zveza v Celovcu, protestiramo skupaj z nastopajočimi in s starši prizadetih otrok proti zapiranju šolskih vrat celo za učence Žitarske ljudske šole. To pomeni poiskus legalizacije krivice z večinskimi sklepi občinskega predstojništva.

Zato pričakujemo od občinskega sveta Žitara vas, da zavrne diskriminacijski predlog občinskega predstojništva in potrdi dosedanje prakso ter omogoči tudi za naprej uporabo prostorov ljudske šole v Žitari vasi sekciji Glasbene šole SPD „Trta“ za neovirani glasbeni pouk.

V imenu udeležencev mladinske revije „Pokaži, kaj znaš“, 10. novembra 1985 v ljudski šoli v Žitari vasi. SPD „Trta“ v Žitari vasi

Spodaj: Mladina „Trte“ odgovarja na vprašanja (levo). Člani otroškega zbora iz Dobrle vasi (desno). Zgoraj: Geslo prireditve (levo). Gesla miroljubnega sožitja krasijo notranjost žitarske šole.

PRIREDITVE

ORF-slovenski spored, Slovenska prosvetna zveza in Slovensko prosvetno društvo „Trta“ v Žitari vasi prirejajo

javni izbor

„SLOVENSKE POPEVKE — USPEŠNICA MESECA NOVEMBRA“

v diskoteki „Happy night“ (gostilna Rutar) in Žitari vasi v petek, 15. 11. 1985 s pričetkom ob 19. uri.

PODJUNSKA JESEN
KULTURNI TEDEN

18.—24. novembra 1985

Torek, 19. 11. ob 20. uri v Posojilnici Pliberk (kletna dvorana) LITERARNI VEČER Z DOMAČIMI AVTORJI (Iz svojih del berejo: H. Germ, M. Hartman, A. Hudl, L. Kupper, F. Merkač, J. Messner, J. Pernat, J. Polanc; pojeta sestrji Velik. Prireditelj MePZ Podjuna - Pliberk.

Sreda, 20. 11. ob 15. uri v Ljudski šoli v Božjem grobu, Libučah, Vogračah in Zvabeku OTROŠKI POPOLDAN z risanjem, petjem, igranjem. Prireditelj Katoliška otroška mladina.

ob 20. uri pri Florianiwurtu v Vogračah VASKI VEČER s petjem in igranjem; razstava otroških risb. Prireditelj MePZ Podjuna-Pliberk in KM Podjuna.

Dom v Tinjah

Slavnostna prireditev
25 let doma v Tinjah
v lastnem poslopju

v torek, 19. novembra 1985, ob 19.00 Nagovori (G. Baumann, P. Apovnik, J. Miklau) in predavanje: „Izobraževanje in vera“ — škof dr. Egon Kapellari.

Kulturni spored oblikuje MePZ SPD „Srce“ iz Dobrle vasi.

ob 20. uri v gostilni Herbert v Libučah VASKI VEČER s petjem, igranjem, pripovedovanjem. Prireditelj MePZ Kralj Matjaž.

Četrtek, 21. 11. ob 20. uri v Posojilnici Pliberk O OTROŠKIH BOLEZNIH (govori dr. med. Matjaž Sienčnik). Prireditelj SPD Edinost, Pliberk. Petek, 22. 11. ob 20. uri v Farni dvorani v Smihelu VPLIV KEMIČNIH SREDSTEV ZA VARSTVO RASTLIN na hrano in naravno okolje (univ. prof. dr. J. Maček). Prireditelj KPD Smihel, Kmečka zveza.

Sobota, 23. 11. ob 20. uri v glavni šoli v Pliberku SREČANJE MOŠKIH PEVSKIH ZBOROV iz Koroške, Italije in Slovenije — KONCERT. Prireditelj SPD Edinost, Pliberk.

Nedelja, 24. 11. ob 10. uri v Farni dvorani Zvabek LUTKE „LETEČA ZABA“ (igra KPD Smihel). Prireditelj KPD Drava, Katoliška otroška mladina.

ob 14.30 uri v Farni dvorani Smihel DRUŠTVENO PETJE. Prireditelj KPD Smihel.

BILČOV

OTVORITEV RAZSTAVE
ALOJZA BERCELJA IZ KAMNIKA
Prireditelj: Posojilnica Bilčovs in SPD „Bilka“
Čas: v soboto, 23. 11. 1985, ob 20. uri
Kraj: Posojilnica Bilčovs

DUNAJSKI KROŽEK

Univ. doc. dr. Manfred Rauchensteiner, Dunaj, predava na temo: „Das Jahr 1945 in Österreich mit besonderer Berücksichtigung der Ereignisse in Kärnten“

v petek, 15. 11. 1985, 19.00.

v gostilni Weidinger, Wien IV. Danhausergasse 3 (tel. 65 56 97).

Slovensko planinsko društvo Celovec
vabi na delovno akcijo
v koči na Bleščeči
v soboto, 16. 11. 1985 ob 10.00 uri.

Alpski klub „Obir“

vabi v soboto 23. novembra 1985 ob 20. uri v gostilni Kovač na Obirskem na

KATARINSKI PLES

Za zabavo in ples bosta poskrbela Hans in Ferdl.

Slovensko prosvetno društvo
„Obir“ na Obirskem
vabi na
LITERARNI VEČER

v spomin Valentinu Polanšku
v soboto, 16. 11. 1985
ob 19.30 uri pri Kovaču.
Bere Janez Rohače.
Pojejo Smrtnikovi bratje in
Obirski ženski oktet.

Društvo „Koroška solidarnost z
Nikaragvo“

Solidarnostna dražba za
Nikaragvo

145 del (slike in plastike) enain-
sedemdesetih jugoslovanskih in
avstrijskih avtorjev
v nedeljo, 17. novembra 1985 ob
13.00 uri v Mladinskem domu
Slovenskega šolskega društva,
Celovec, Mikschallee.

Vsi ljubitelji likovnih del so vabljeni, da z udeležbo pri solidarnostni dražbi izkažejo svojo solidarnost z ogroženimi v Nikaragvi. Izključne cene za slike in plastike bodo 400 šilingov in višje. Na primer bodo izključne cene del naslednjih avtorjev takšne: Valentin Oman 1.500.—; Anton Repnik, Greta Pečnik, Jože Tisnikar 2000.— do 4000.— Božidar Jakac 2000.—, Riko Debenjak 2500.— šil. itd.

SELE

KONCERT

Prireditelj: KPD „Planina“ v Selah
Čas: v nedeljo, 17. 11. 1985, ob 14. uri
Kraj: farni dom v Selah
Nastopajo: Suški oktet, vižar s Suhe, Dekliški pevski zbor iz Sel

BILČOV

KONCERT UČENCEV GLASBENE
ŠOLE IZ KAMNIKA (Slovenija)

Prireditelj: Glasbena šola na Koroškem - podružnica Bilčovs
Čas: v soboto, 23. 11. 1985, ob 18. uri
Kraj: v avli ljudske šole v Bilčovsu

CANKARJEV DOM, LJUBLJANA

Sobota, 16. novembra, ob 19.30 uri: (65-LETNICA ŽELEZNIŠKEGA KULTURNO UMETNIŠKEGA DRUŠTVA „TINE ROŽANC“ LJUBLJANA. Pevski zbor nastopa pod vodstvom prof. Radovana Gobca, folklorna skupina pod vodstvom Polone Ovsenk. Velika dvorana, vstopnice: 300 din.

Sobota, 16. novembra, ob 20. uri: Patrick Süskind: KONTRABAS. Gostuje Teater ITD iz Zagreba. Srednja dvorana, vstopnice: 300 din.

Sobota, 16. novembra, ob 10. uri: URA PRAVLJIC Z ZVEZDANO MLAKAR IN BRANKOM MIKLAVCEM. Otroci, pri nas je domišljija doma. Okrogla dvorana, vstopnice 100 din.

Nedelja, 17. novembra, ob 20.30 uri: Miloš Mikeln: FRANKLOVA VRNITEV. Okrogla dvorana, vstopnice: 250 din.

Petek, 22. novembra, ob 20. uri: SIMFONIČNI ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE (Rdeči abo.): igra dela D. Švara, R. Schumana, A. Brucknerja. Dirigent: M. Munih. Velika dvorana, vstopnice: 500 in 300 din.

Pri Joklnu-Bierjokl

v soboto, 16. 11.: ZEITENSPIEL... ni džes, ni folk, ni avantgarda — je zvok posebne vrste
v sredo, 20. 11.: PROSZENION... „Justament nicht“... Scenski kolaž s teksti I. N. Nestroy
v sredo, 27. 11.: IN ADAM JE-EVI DAL BOMBO. Igrata Silke Ponkroter in Erich Freudenberger.

S koncertom koroške narodne pesmi in plesom zaključili koroške kulturne dneve v Mariboru

V nedeljo popoldne bo v Mladinskem domu v Mikschallee v Celovcu donela koroška narodna pesem. Donela bo v pozdrav koroškemu zbiratelju in harmonizatorju narodnih pesmi Zdravko Švikaršiču, ki je letos slavil 100-letni življenjski jubilej.

Zdravko Švikaršič se je rodil 13. februarja 1885 v Žvabeku, učiteljske je obiskoval v Celovcu, prvo službeno mesto je do-

Švikaršiču v pozdrav

bil leta 1904 v Šmihelu pri Pliberku. Že leta 1905 so ga iz narodno-političnih razlogov premestili v Selet, leto navedeno pa na Jezersko. Od leta 1927 naprej je poučeval na realni gimnaziji v Kranju, leta 1938 pa se je preselil v Ljubljano, kjer je do upokojitve leta 1946 poučeval kot profesor glasbe na učiteljskišči.

Zdravko Švikaršič je prepoznal Podjuno in Rož z vlakom, peš in na furmanskih vozovih, iskal ljudske pevce ter pri njih nabiral in zapisoval narodne napeve in jih, 93 po številu, izdal v treh zvezkih pod naslovom „Koroške slovenske narodne pesmi“. Le kdo ne pozna pesmi „Oj te mlinar“, „Lušno je v igred“, „Da bi bila liepa ura“ itd., ki jih je prvi zapisal, objavil in s tem ohranil naš rojak Zdravko Švikaršič.

Pred kratkim je pripravil zbirko novih priredb svojih številnih zapisov koroških ljudskih napevov, namenjene mešanemu zboru. Pesmi iz te zbirke boste prvič slišali v nedeljo na osrednjem koncertu Slovenske prosvetne zveze v Celovcu.

Zdravko Švikaršič se še danes dobro spominja na Koroška leta. Takole pravi: „Ko sem služboval na Jezerskem, sem hodil nabirat koroške ljudske pesmi. Najprej sem se peljal, pa sem hodil peš do Zelezne Kaple, tam sem se vsedel na vlak... Tam v Szentjakobu, kajne sem se oglašil pri dobrem znanecu župniku Mateju Ražunu, ki je še isti večer, ko sem prišel v Szentjakob, sklical pevce iz okolice in zvečer smo pri svetilki... da, pri petrolejki sem zapisoval ljudske pesmi. Prva med njimi je bila „Bom pa rutč zoral, bom pa hejdico sjal“...“

Zdravko Švikaršič se koncerta v nedeljo ne bo mogel udeležiti, a bo vendar med nami: po pripravljenih TV-zaslonih ga bomo videli in slišali, kako se spominja svojih koroških dni; iz grl številnih pevcev pa bo donela njegova pesem.

Konec minulega tedna je Maribor stal v znamenju kulture koroških Slovencev. Že v zadnji številki smo poročali, da v organizaciji mariborskih kulturnih dejavnikov in obeh slovenskih kulturnih organizacij na Koroškem Maribor pričakuje kulturne skupine naših društev, pisatelje, politike in gospodarstvenike, da jih sprejme v goste.

Tokrat sta se SPZ in KKZ odločili, da spored letošnjih koroških kulturnih dni v Mariboru oblikuje naša mladina. S tem so našim prijateljem v Mariboru dali potrdilo o rasti naše kulturne dejavnosti. Tako je minuli petek popoldne v Srednji glasbeni šoli v Mariboru bil koncert, na katerem so nastopali učenci Glasbene šole na Koroškem, kjer raste nov rod glasbeno izobraženih pripadnikov naše narodne skupnosti.

V soboto popoldne je na sedežu Občinske konference SZDL Maribor bil razgovor s predstavniki obeh političnih in kulturnih organizacij ZSO, NSKS, SPZ, KKZ in gospodarskega odbora. Ob tej priložnosti so posebno pozornost posvetili medsebojnemu sodelovanju. Zato so na sestanku bili prisotni predstavniki vseh mariborskih občin, katerim sta tajnik ZSO dr. Marjan Sturm in tajnik NSKS dipl. inž. Franc Wedenig in ostali člani delegacije obrazložili trenutni položaj na Koroškem. Obe strani sta ugotovili, da bi sodelovanje lahko bilo še bolj tesno, zlasti bi lahko poglobili sodelovanje med mariborsko in celovško univerzo, isto so menili o sodelovanju med medob-

činsko gospodarsko zbornico za Podravje in gospodarskim odborom obeh političnih organizacij koroških Slovencev. V tem oziru so se dogovorili za ustrezen načrt, ki ga bodo v kratkem uresničili.

Prav tako je v soboto popoldne bil v Mariborski knjižnici na Rotovškem trgu literarni nastop, na katerem so se izbranemu občinstvu z branjem iz svojih del predstavili Lenčka Kupper (namesto zadržane Pepce Čertov), Fabjan Hafner in Andrej Kokot. Goste je občinstvu predstavil predsednik DSP v Mariboru Slavko Jug, po branju pa so gostje odgovarjali na vprašanje publike ter tolmačili položaj slovenskega pisca v zamejstvu.

Glavni del koroških kulturnih dni v Mariboru pa je bil tradicionalni koncert v Unionski dvorani, kjer so nastopali pevski zbori, tamburaši in folklor. Tudi v tem oziru je šlo za nastop mladih ansamblov in sicer za tamburaški zbor iz Szentjana v Rožu, dekliški zbor SPD „Edinost“ iz Pliberka, otroški zbor iz Škocijana, folklorno skupino SPD „Trta“ iz Žitare vasi in mladinski zbor Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Navedeni so nastopali pod vodstvom Ivane Weiss, Cite Galič, Helge Mlinar, Irene Brežjak in Mirka Lausseggerja. Koncert je povezoval Miha Vrbinc.

Koroški kulturni dnevi v Mariboru niso naleteli na dober odmev le pri mariborskem občinstvu, ampak so naši zbori, ansambli, književniki, politiki in gospodarstveniki doživeli tudi veliko pozornost s strani radia, televizije in časnikov.

Odlična Svetlana Makarovič

V okviru 38. avstrijskega tedna knjige je pretekli torek v organizaciji Mohorjeve družbe in Krščanske kulturne zveze nastopila v razstavnici dvorani Trgovske zbornice v Celovcu slovenska pesnica, skladateljica in pevka Svetlana Makarovič. Čeprav Makarovičeva ni bila prvič na Koroškem (večkrat smo jo slišali na raznih literarnih nastopih), smo tokrat doživeli povsem drugo umetnico, namreč pevko šansonov in interpretko slovenskih balad. Kot taka je v slovenskem in širšem jugoslovanskem prostoru in tudi v tujini zbudila veliko pozornost.

Tudi v Celovcu je Svetlana navdušila s svojim recitalom pesmi, ki jih je združila v naslovu „Nočni šanson“. Umetnica je pela šansone, za katere sama piše besedila in melodije ter se sama spremlja na klavirju. Torej kar tri zvrsti umetnosti, če prezremo njeno igralsko noto, ki preveva njene nastope, ki so v pravem pomenu besede umetnost v superlativi. Besedila, pesem in kajpada izvedba so odlična harmonija umetnice. S svojimi šansoni umetnica tipa na najbolj ranljiva mesta sodobne družbe in človeške slabosti. Njen nastop je sicer usmerjen v zabavo, zato njegov učinek deluje omamno z zakasnelim osveščanjem, ki izzove ugotovitev: Svetlana je enkratna, Svetlana ve, kaj hoče!

V drugem delu je Makarovičeva nastopila z nizom prirejenih slovenskih ljudskih balad. Razen prve, je pesmi — nemški publiki na ljubo — pela v nemških prevodih. Nočemo trditi, da to ni opravila dobro, vendar smo pogrešali lesk perfekcije, s katerim ji to uspeva v izvornikih. Morda bi v prihodnje kazalo (itak redki) nemški publiki stisniti v roke prevode, peti pa kar po domače.

Mladinski zbor iz Škocijana (zgoraj) in pisatelji Fabjan Hafner, Lenčka Kupper in Andrej Kokot (od leve) ob svojem nastopu v Mariboru.

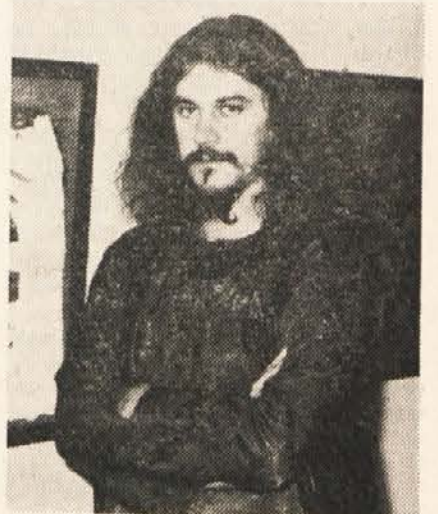
RAZSTAVE

Boschitz v Celovcu, Druškovič v Parizu

Jože Boschitz se spet predstavlja s svojimi likovnimi stvaritvami. Danes zvečer, ob 20.30 uri bo namreč otvoritev novih Boschitzevih del in sicer v dvojezični taberni „Pri Joknu“ v Celovcu.

Jože Boschitz se bo tokrat predstavil z novim ciklom, kateremu je dal naslov Pokrajine-Prostor. Ljubitelji likovne umetnosti bodo s tem spet imeli priložnost spoznati novo razvojno obdobje našega priznanega likovnega umetnika.

Včeraj pa je prav tako naš mladi slikar Drago Druškovič, ki trenutno kot štipendist avstrijskega ministrstva deluje v Parizu, tam doživel otvoritev svoje razstave. Druškovič se v francoskem glavnem mestu, v CITE INTERNATIONALE DES ARTS predstavlja s svojimi najnovejšimi slikami, ki jih je izdelal v Franciji.

Franc Petek SPOMINI

36

Odnos slovenskega prebivalstva do šole je izviral predvsem iz praktične potrebe po znanju nemškega jezika, ki je bil neogibno potreben za napredek v življenju. Ljudje so se prav tepli, da bi znali nemško. Pripravljeno sem že o svojem očetu, ki je bil v najnižnjih poklicih, a še on je večkrat obžaloval, da se nemški ni bolje naučil. Ljudje se seveda niso nemščine učili zaradi kake posebne ljubezni do tega jezika, ampak to znanje jim je odpiralo vrata v boljše poklice.

Pouk v slovenskem učnem jeziku ljudje spet niso presojali s stališča, koliko ta jezik ljubijo ali ne, ampak kakšni izgledi so za človeka, ki slovenščino obvlada. V stari Avstriji, ko je dejanska dvojezičnost dežele bila večja in ko je z razvojem slovenskega narodnega gibanja in sploh narodnega življenja možnost zaposlitve za Slovence bila večja, so seveda tudi ljudje v marsikaterih občinah bili res pripravljeni zahtevati večje upoštevanje slovenščine v šolah. Take zahteve so šolske oblasti izigravale. Na vsak način pa mislim, da je tisto geslo, ki so ga širile slovenske politične organizacije o utrakovistični šoli, češ da je to poneumnjevalnica za slovenske otroke, bilo popolnoma neustrezno, kajti ta šola je dejansko dajala otrokom v tistem času najbolj potrebno znanje, namreč znanje nemškega jezika. Po plebiscitu, ko je bilo očitno, da so se na mah zaprla vsa vrata za Slovence, je odnos slovenskega prebivalstva do učnega jezika v šoli bil še čisto drugačen.

Na utrakovistične šole je treba gledati še z drugega vidika. Dejstvo, da je praktično življenje takšno šolo vsililo, dejstvo,

da na južnem Koroškem čisto nemška šola enostavno ni bila mogoča in da so na vsem tem področju obstajale šole, za katere so tudi oblasti in pa nemški nacionalisti morali hočeš-nočeš priznati, da to vendarle niso nemške šole, je to dalo praktično in formalno možnost slovenskemu političnemu gibanju, da šolsko vprašanje sploh postavlja. Kajti če ne bi bilo utrakovistične šole, tudi slovenski učitelji, ki so v stari Avstriji vendarle postopoma prihajali in nastajali, ne bi imeli niti tiste možnosti za pouk v slovenskem jeziku, kakor so jo imeli v okviru utrakovistične šole. Če bi ne bilo uredb o utrakovistični šoli, tudi slovenski učitelji ne bi imeli dostopa v koroške šole. Njihova forma je bila možnost, znotraj katere so se lahko uveljavljale slovenske šolske prizadevanja. Seveda so ta prizadevanja bila uspešna samo v nekaj primerih, ko je iz utrakovistične šole faktično nastala slovenska šola in ko šolske oblasti tega niso mogle preprečiti.

V desetletjih pred prvo svetovno vojno se je prvotno dokaj pasivno stališče ljudstva do šole začelo spreminjati in ljudje so tudi začeli zahtevati slovensko šolo. Nekateri pripovedujejo, da bi cerkev dala oz. hotela imeti slovenske šole, medtem ko je šolska oblast pri nas forsirala utrakovistično šolo. Dejansko pa so se stališča okrog šole zaostriala šele tedaj, ko se je ljudstvo začelo zavedati svojega pomena in začelo zahtevati, da tudi njegove potrebe pridejo do veljave. In vsi ti osveščeni ljudje so zahtevali slovensko šolo, ne nemško. Znanje nemščine, seveda, to je bilo nekaj drugega, ampak v bistvu so vendarle zahtevali slovensko šolo.

Omenil sem že svoj spomin na to, kako so svoj čas po kurijah volili občinske odbore. Kakšno zanimanje pa je bilo pri širokih krogih ljudi za takšne občinske volitve? Skoraj nobenega! Kajti prva in druga kurija, veleposest in pa močnejši kmečki gospodarji, sta šli navadno skupaj in so absolutno

obvladali položaj; večina ljudi v občini, ki so volile v tretjo kurijo, v odboru dejansko niso nič pomenili. Takrat pa, ko so se ljudje začeli zavedati, ne samo nacionalno, ampak tudi gospodarsko in socialno, da morajo iz tega položaja priti ven, so zahtevali tudi slovensko šolo. Ta prizadevanja na omenjenih področjih so bila povezana s šolskim vprašanjem, saj drugače bi vendar vsa borba proti utrakovističnemu šolstvu bila s strani nas odveč. Bolje rečeno, sploh ne bi bila mogoča, saj si ni moč predstavljati, da bi mi tak boj vodili, če pri ljudeh ne bi bilo odmeva.

Obramba utrakovistične šole s strani nemških krogov in pa dela slovenskega prebivalstva, ki je bil pod njihovim vplivom, v resnici ni bilo prizadevanje za resnično utrakovistično, to je za dvojezično šolo, ampak boj za to, da razvoj ne bi šel od prvotno zamišljenega prehajanja od utrakovistične v nemško šolo, pod vplivom slovenskih narodnih prizadevanj v nasprotno smer, od utrakovistične k slovenski šoli.

Nikoli ni bil namen utrakovistične šole enakopravna gojitev slovenskega in nemškega jezika. Šolske oblasti so se morale nekoliko ozirati tudi na tiste starše, ki so zahtevali, da se otroci podučujejo slovensko, v zvezi s tem se je začel ponekod spreminjati tudi značaj utrakovistične šole, pač po krajevnih razmerah. Če bi takih staršev ne bilo, bi sploh v šoli rabili samo slovensko narečje, o knjižnem jeziku najbrž ne bi bilo govora. Imeli smo več različnih tipov utrakovistične šole, recimo v Globasnici, Šmihelu, St. Jakobu, kjer so šole postale skoraj slovenske. V drugih krajih, kjer prizadevanja za slovenski pouk ni bilo toliko, v utrakovističnih šolah slovenskega knjižnega jezika sploh niso poučevali, kakor npr. v Tinjah. Dokaz za to, da je utrakovistična šola po svoji zamisli bila le stopnica k nemški šoli.

(Se nadaljuje)

Was macht es so schwer bestimmte Sachverhalte in Kärnten beim

Eröffnungsworte von Peter Gstettner zum Journalistengespräch am 25. 10. 1985 anlässlich des 1. Internationalen Publizistikpreises

Wie können wir es überhaupt wagen von Kärntner Tabuthemen zu sprechen, wo doch diese Rede unterstellt, es gäbe irgendetwas Negatives, Kritikwürdiges und Veränderungswertes in diesem Land — womöglich Skandale?

Nein, es gibt nichts Negatives über dieses Land und seine politische Kultur zu berichten. Im Gegenteil — meinte Landeshauptmann Leopold Wagner (SPÖ) in seiner Sonntagsansprache am 6. Oktober dieses Jahres:

„... Bei einem internationalen Vergleich steht die österreichische Demokratie nicht schlechter da als die Demokratien in anderen Staaten der Welt. In vielen Bereichen sogar sehr viel besser. Wir sollten daher, als Bewohner der Republik Österreich und als Landesbevölkerung von Kärnten, nirgends zulassen, daß jemand von einer Skandalrepublik spricht oder schreibt...“

Wer seinen Mund aufmacht oder zur Feder greift, hat sich also vorzusehen, daß er die richtigen Ausdrücke wählt und die falschen vermeidet. Glykolwein hin oder her, folgendes sollte man nie vergessen: Hierzulande ist alles zum besten bestellt und wenn es jemals Skandale gegeben hat, so wurden sie immer nach Kärnten importiert. Zumal die Sozialdemokraten, die für sich und andere offenbar die Moralbegriffe definieren, sind deshalb hier im Lande aufgerufen, dafür zu sorgen, daß dieses „glykolische“ Land Kärnten von Skandalen jeder Art rein und unbefleckt bleibt. Am eindringlichsten hat dies uns wohl der Chefredakteur des SPÖ-Organs „Kärntner Tageszeitung“ gesagt:

„... Es muß auch einmal klipp und klar gesagt werden, daß es für die Kärntner SPÖ kein Trost ist, wenn hierzulande alles zum besten bestellt ist und Eindrücke herrscht — die Schatten der unerquicklichen Ereignisse in Wien und Burgenland fallen selbst auf die hintersten Täler Österreichs, ja, auf jeden Fleck, wo Sozialdemokraten leben. Daher gibt es nur ein Gebot der Stunde: Rasch handeln und energisch durchgreifen...“

Wer jetzt noch meint, es gäbe in diesem Lande oder in dieser Republik doch Skandale, die „zum Himmel stinken“ (so die Schlagzeile auf der Titelseite der „Kleinen Zeitung“ vom 22. Oktober 1985), der sei darauf hingewiesen, daß selbst der mit Glykol gefügig gemachte Käse, von dem hier die Rede ist, nicht von uns Kärntnern stammt, ja, bei uns überhaupt nicht auffindbar ist — zumindest bislang. (Im Inneren des Blattes, Seite 6, erfahren wir nämlich, wer oder was uns beunruhigt hat: ein oberösterreichischer Weichkäse; oder genauer gesagt: Hinter dem neuen Glykol-Skandal steckt eine Wiener Verpackungs-firma.)

Reder in Kärnten — wie wird die Vergangenheit bewältigt?

Diese bösen linken Chaoten haben also doch keine Beweise, daß hier nicht alles zum besten bestellt wäre! Aber der Fall Reder — verbirgt sich dahinter nicht vielleicht doch ein mittelgroßer Polit-Skandal? Reder ist in Kärnten. Kärnten ist also das glückliche Land, das sich in der herzerreißenden Kampagne um die „Reparatur“ Reders besonders erfolgreich hervorgetan hat. Hier in Klagenfurt wurde Anfang August Reder begrüßt, von seinen Gesinnungsfreunden im Rahmen einer kleinen Empfangs- und Wiedersehensfeier. Die Begrüßungsworte sprach Paul Röscher, SPÖ-Mitglied, Hauptaktionist in der „Hilfsgemeinschaft für Walter Reder“, Funktionär der sog. „Ulrichsberggemeinschaft“, einem Sammelbekenntnis ehemaliger SS-ler und anderer Kameradschaftsbündler (hauptsächlich der berüchtigten „Kameradschaft IV“).³ Der ÖVP-Abgeordnete Wilhelm Gorton hat für Reder hier in Kärnten Wohnstatt und Arbeitsplatz organisiert. Ein anderer Spitzenpolitiker unseres Landes war darüber nicht wenig erfreut: Jörg Haider, FPÖ-Landesobmann und Festredner bei der heurigen Ulrichsbergfeier am 6. Oktober 1985. Haider sieht in seinem „Major Reder“ (wie Haider Reder ehrfurchtsvoll zu titulieren pflegt) immer noch den aufrechten und befehlstreu „Soldaten“, der „seine Pflicht erfüllt hat, wie es der Eind der Soldaten gebietet“.⁴ Haider's Kampf gegen die „Diskriminierung“ von Reder (vor allem durch die bösen Wiener Medien) gipfelt in der infamen Aussage: „Das Schicksal Walter Reders hätte jeden unserer Väter ereilen können!“⁴

Im gleichen Organ, in dem Haider seine Verteidigungsrede für Walter Reder abdrucken läßt (nämlich in der FPÖ-Wochenzeitung „Kärntner Nachrichten“), schreibt ein maßgeblicher KHD-Funktionär (Max Jesenitschnig) zum Fall Reder folgendes: „Mit unglaublicher Gewissenlosigkeit machen gewisse Wiener Blätter Reder für ein Geiselmassaker verantwortlich. Dafür wurde er nie verurteilt. Nach Prozessen, die sich über Jahre hinzogen, wurde er für den Tod von Zivilisten verantwortlich gemacht, die im Feuerkampf zwischen Deutschen und kommunistischen Partisanen ums Leben gekommen waren. Reder war nie in Marzabotto. Er ist unschuldig...“

Einige Namen und Organisationen werden uns begleiten, gleichsam als braune Schatten, bis zu der vom KHD getragenen und von der FPÖ forcierten Kampagne zur ethnischen bzw. sprachlichen Trennung der Kinder im gemischtsprachigen Gebiet Südkärntens — also bis zu jener skandalösen Forderung, die als „Austro-

Apartheid“⁵ bereits von sich reden machte.

Was macht es aber so schwer, diese Sachverhalte in Kärnten beim Namen zu nennen und in der Öffentlichkeit als rechtsradikale Verstöße gegen demokratische Prinzipien bzw. als deutschnationale Wiederbetätigung zu brandmarken? Würde nämlich das auf breiter Basis geschehen, so müßten sich unsere Spitzenpolitiker doch endlich von diesen unseligen, ewig-gestrigten Ideologien lossagen, sich abgrenzen und davon distanzieren. Nichts dergleichen geschieht jedoch.

Es scheint geradezu ein Wettstreit dahingehend ausgebrochen zu sein, wer im Werben um deutschnationale und rechtsextreme Wählergunst am erfolgreichsten ist. Und damit dieses klammheimliche Werben nicht als demokratiegefährdend öffentlich der Kritik anheim fällt, hat unser Landeshauptmann Leopold Wagner vorsorglich Anweisungen gegeben, daß sich niemand „von Begriffen ankränkeln lassen soll, die da der Polit- und Demokratiegeduld gewidmet sind“.⁶ Deshalb mahnt der Landeschef in seiner Rundfunkansprache (vom 15. September 1985) gerade die Pädagogen u. Lehrer zur „Demokratiebejahung“. Er, Wagner, habe nämlich hören müssen, „daß es an den Schulen angeblich Pädagogen gibt, die den Kindern ihre eigene Meinung zum politischen System des Staates offerieren und nicht die, die vom Lehrplan gefordert wird“.⁶ Demokratie-Erziehung kann seiner Meinung nach nur heißen, daß „alle Pädagogen im Lande und in der Republik ein gerechtfertigtes positives Bild von dieser Republik zeichnen“.⁶

Der Umkehrschluß ist erlaubt: Wer keine „positive Darstellung“⁶ unserer Republik gibt oder gar seine eigene (negative) Meinung offeriert, verstößt gegen „die Verpflichtung... der Demokratie und damit der Republik zu dienen.“⁶

Wie Prof. Erwin Ringel „verdrängt“ wird

Damit ist die Devise ausgegeben: Feuer frei auf alle Systemkritiker. (Logisch, daß Wagner — unisono mit Haider — sofort kommunistische Umtriebe und Unterwanderungen in der Minderheitenpolitik — und speziell an der Klagenfurter Universität — witterte.)

Prof. Dr. Erwin Ringel, ein bekannter Psychiater von der Wiener Universität, ist ein Opfer dieser Devise geworden. Er hielt am 15. September 1985 in Keutschach einen Vortrag über die „Kärntner Seele“ und richtete unter anderem einen glühenden Appell an die Kärntner, ihre slawische Vergangenheit und Herkunft nicht zu verdrängen und möglichst rasch eine neues, positives

Verhältnis zur Sprache der Slowenischen Minderheit zu finden.

Am härtesten aber ging Ringel mit der Art ins Gericht, wie die Kärntner ihre Nazi-Vergangenheit „bewältigen“: Die deutschnationale Ideologie werde nämlich nicht einmal „verdrängt“, sondern ihr werde in einem Ausmaß offen gebulldert, wie es für Österreich einmalig sei. Alle Volkstumsfragen würden mit dieser „Ideologie der Unmenschlichkeit“ vermengt. Damit traf Ringel im wahrsten Sinn des Wortes ins „Schwarze“.

Während die große Zuhörerschaft betroffen schwieg, hatten sich einzelne Exponenten der Kärntner Presse rasch gefunden und ihre „Abwehr“ auf einen Nenner gebracht: Die Ringelschen Ausführungen bewegten sich zwischen Spinnereien, Dummheiten und Börsartigkeiten.

Ein paar Kostproben dieses „Abwehrkampfes“ besonderer Art möchte ich im folgenden den Lesern nicht vorenthalten:

● Von Ringel war „Das Ublische“ zu hören, meinte Heinz Stritzl in der Kleinen Zeitung (17. 9. 1985). Trotzdem, und neben einem sehr sachlichen Bericht im Inneren des Blattes, war ihm das schon eine eigene Glosse wert. „Politische Irrtümer“ haben Ringel auf eine „schiefe Bahn“ geführt — just als er von den NS-Einflüssen auf die heutige Politik zu reden begann. Nach Stritzls Meinung und Logik kann es solche Einflüsse gar nicht geben, weil sich 1945 „die alten Parteien der Ersten Republik bereits gefunden hatten und ein demokratisches Regierungssystem in unser Land einführen“.⁷ Stritzl schreibt allerdings nicht, wie es möglich war, daß sich die alten Nazis in der Luft aufgelöst haben bzw. wer sie wohl bewogen hat, ihre rassistische Ideologie nicht auf die heutige Politik anzuwenden.

● In der Kronen-Zeitung vom 22. 9. 1985 geht Humbert Fink (auch in einer ständigen Glosse) mit etwas stärkeren Tönen an die Abqualifizierung von Professor Ringel heran. Ringel habe in seinem Vortrag „schlichtweg törichte“ Vergleiche gezogen, mit Griffen in die psychoterapeutische „Trickkiste“ gearbeitet und im übrigen „dumme Legenden“ verbreitet. Humbert Fink wittert sogar „denunziatorische“ Absichten bei Ringel, als dieser vom schlimmen Einfluß nationalsozialistischen Gedankenguts auf die Kärntner Politik sprach. Solche „ungeheuerlichen Unterstellungen“ scheinen dem Glosse-Schreiber besonders nahe gegangen zu sein, was ihn dann auch konsequenterweise daran hinderte, irgendeine Botschaft aus Ringels Vortrag an die Leser der Krone weiterzuvermitteln.

● In diesem Fall blieb es also nicht den Kärntner Nachrichten (FPÖ-Wochenzeitung) übrig, rechtslastig Ringels Vortrag abzukanzeln: Dort schrieb nämlich Andreas Mölzer zu Ringel: „Ein seltener Schwachsinn, der noch dazu als wissenschaftlicher Vortrag verkauft wird.“ (KN vom 26. 9. 1985).

Ich habe hier bewußt eine Negativ-Auslese von Kommentaren zitiert, von denen ich nicht glaube, daß sie für den Kärntner Journalismus repräsentativ sind. Aber es gibt solche diffamierenden Glossen und ihre Schreiber sind in einflussreichen Positionen. Deshalb gibt es solche Kommentare. Und deshalb sind sie auch gleichzusetzen mit den Worten des KHD-Obmannes Josef Feldner und anderer Schreiber, die das KHD-Propagandablatt „Ruf der Heimat“ gestalten.

Bei der Abwehrkämpfer-Kundgebung in Griffen am 29. September 1985 begann Feldner seine Rede so: „Kürzlich kam ein Psychiater aus Wien ins Land. Er kam um unsere Kärntner Seele zu behandeln. Um zu sagen, wie wir uns richtig zu verhalten hätten. — Ich glaube mit allen heimatstreuen Kärntnern übereinstimmen, wenn ich sage: Auf solche Besucher aus Wien können wir gerne verzichten. Sie sind uns nicht willkommen!“ Und später fährt Feldner fort: „Daß nun bereits Psychiater aus Wien glauben, unser Kärnten-Bewußtsein behandeln zu müssen, ist nur der makabre Gipfel einer beispiellosen und beschämenden Anti-Kärnten-Kampagne innerhalb unseres eigenen österreichischen Vaterlandes. — Ich glaube, es sollte einmal gesagt werden: Wenn schon Psychiater sich anmaßen Pauschalurteile über die Mehrheitsbevölkerung eines ganzen Bundeslandes abzugeben, dann sollten einmal auch diejenigen hinsichtlich ihres Verhaltens kritisch beurteilt werden, die als Österreicher mit deutscher Muttersprache in absoluter Beziehungslosigkeit zu ihrem eigenen Volk, zu ihrer Sprache und zu ihrer Kultur leben. Davon gibt es Hunderttausende in Wien aber auch anderswo. Zumindest sollte es aber nicht sein, daß identitätslose Menschen ohne Gruppenbewußtsein an den Schalthebeln unseres Staates sitzen. Das bleibt aber leider nur Wunschenken. Politiker, Journalisten, Universitätslehrer, Kirchenleute und Gewerkschaft und weiß Gott noch wer alles außerhalb Kärntens, alle sind sie heute stets nur um das Wohl der ohnehin längst in allen Bereichen bevorzugten slowenischen Minderheit bemüht...“

Verweilen wir gleich noch bei dieser Thematik. Der KHD agiert in diesem Land seit über 20 Jahren mit Parolen, die an jene Zeiten erinnern, in denen die Reders und andere Nazi-Größen an der Macht waren. Die heutigen KHD-Parolen lauten: „Deutsch-kärntner Lehrer sollen deutsche Kinder, slowenische Lehrer slowenische Kinder unterrichten“; oder anlässlich des „Volksbegehrens“ zur Schüler-trennung „Kärntner, unterschreibt ihr nicht, droht uns slowenischer Zwangsunterricht“.

Was hat der KHD an aggressiver, minderheitenfeindlicher Stimmung geschaffen und was hat er in der Schulfra geerbt? Leider viel! viel zuviel mehr als ein friedliebendes Kärnten hätte tolerieren dürfen.

Informacija nemškojezičnim publicistom

O temah, ki jih po navadi v koroških javnih občilih zamolčijo, je pred nedavnim seznanila publiciste iz Avstrije, Zveze republike Nemčije in Švice skupina koroških novinarjev in politično angažiranih ljudi. Informacija je veljala predvsem mednarodnim novinarjem, ki so se udeležili „1. mednarodnega tekmovanja za publicistične nagrade“.

Na dobro obiskanem novinarskem razgovoru je po pozdravu Marjana Sturma v uvodnih besedah, ki jih na tem mestu v celoti objavljam, prikazali univerzitetni profesor dr. Peter Gstettner tisti politični razvoj in težnje, ki grozi s šolskimi reformami spet poslabšati položaj slovenske narodne skupnosti. Lotte Weinberger je opozorila predvsem na oporo, ki jo dobivajo skrajne desne sile s strani vodilnih koroških politikov, medtem ko je Vinko Wieser opozoril na poskuse kriminalizirati želje Slovencev po emancipaciji. Günther Nenning, ki se je pridružil

tej koroški skupini je svaril pred nemškonacionalnimi tendencami v svoji bivši stranki in vprašal zakaj se v tej dvojezični koroški ne organizira dvojezična novinarska nagrada, ne vedno nemška. Dva koroška nemškovgovoreča novinarja, ki sta bila sicer navzoča na raz-

govoru, vendar naenkrat nista videla vzroka kritizirati oblastniških razmer v deželi in na razgovoru izpuščena vprašanja (npr. odnos do psihiatrije idr.) kažejo, da se javne razprave o teh problemih šele začneta in da jih bo treba še bolj pripravljati.

Skupina, ki je informirala novinarje

Eine kurze Chronologie einer langen Demontage

Ich gebe eine kurze Chronologie der bildungspolitischen Demontage des Minderheiten-Schulwesens in Kärnten und der gewaltsamen „Eindeutschung“ dieser Region:

- 1945: In Südkärnten wird als ein Akt der Wiedergutmachung rassistischer Herabwürdigung und Vertreibung von Kärntner Slowenen ein vorbildliches Schulwesen eingerichtet, das den zweisprachigen Unterricht obligatorisch vorsieht. Zur Einschreibung in diese Schulen war kein nationales Bekenntnis notwendig.
- 1955: Nach der Unterzeichnung des Staatsvertrags und der vereinsrechtlichen Etablierung des KHD beginnt dieser das zweisprachige Schulwesen zu attackieren und zu denunzieren.
- 1958/59: Die deutschnationale Propaganda des KHD und von ihm organisierte „Schulstreiks“ setzen die Landesregierung unter Druck. Der Landeshauptmann ermöglicht per Erlass die Abmeldung vom Slowenischunterricht. Bald darauf tritt eine neue Regelung in Kraft: Wer sich jetzt wünscht, daß sein Kind in beiden Sprachen unterrichtet wird, muß anmelden.
- 1969: Die Kärntner FPÖ fordert unter Berufung auf das „Elternrecht“, daß für die slowenische Minderheit eigene Schulen eingerichtet werden, damit die nicht-angemeldeten Kinder keine „Benachteiligung“ durch den zweisprachigen Unterricht erfahren.
- 1972: Der „Ortstafelsturm“ wird organisiert (mit maßgeblicher Unterstützung des KHD); zweisprachige Ortstafeln in Südkärnten gewaltsam demonstriert. Die Kärntner Slowenen werden der wichtigen Symbolfunktion beraubt, die diese Ortstafeln in der öffentlichen Anerkennung der slowenischen Sprache hatten.
- 1975: Der Obmann des KHD sagt in einer Fernsehsendung ganz klar, welches Ziel seine Organisation verfolgt: „Wir streben eine Trennung der Schu-

Namen zu nennen?

len an und wollen eigene Schulen für die slowenische Minderheit." Im Propagandablatt des KHD beginnt eine verstärkte Kampagne gegen die zweisprachige Schule. („Die slowenische Zwangsschule droht“; „Heute ist die Schule in slowenischer Hand, folgt morgen das ganze Unterland?“ usw.).

1976: Die „Volkszählung besonderer Art“ findet statt. Im Vorfeld agiert der KHD mit Druck auf den „Bekennniszwang“ zum Deutschtum. Ein KHD-Flugblatt: „Kärntner! Entscheide am 14. Nov. 1976 nur so: DEUTSCH — wenn du nicht SLOWENE sein willst.“

1983: Die Kärntner FPÖ stellt im Landtag einen Antrag auf Trennung der Schüler nach „sprachlichen Kriterien“. Der Landesrat Jörg Haider macht sich zum Hauptsprecher der deutschnationalen Forderungen. Der Kärntner Abwehrkampfverband unterstützt mit einer Petition, die an den Landtag gerichtet ist, den Antrag der FPÖ.

1984: Mit einer breiten Propagandawelle läuft das „Volksbegehren“ des KHD an, in dem unter anderem gefordert wird:

- Unterricht der „Deutschkärntner Schüler“ in eigenen Klassen;
- Anstellung „Deutschkärntner Lehrer“ zum Unterricht dieser Kinder;
- „STOPP dem slowenischen Lehrereinsatz an Südkärntner Volksschulen.“

Die Aktion bringt dem KHD im ganzen Bundesland 34.152 Unterschriften. Das sind etwas mehr als 9 % der Wahlberechtigten.

Frühjahr 1985:

Statt einer eindeutigen Absage an die apartheidsähnlichen Forderungen von KHD und FPÖ, beginnen im Landtag Parteienverhandlungen und Ausschusssitzungen. Man spricht von der Notwendigkeit von „Kompromissen“ und „Lösungsmodellen“, nach denen jeder die Schule bekommen soll, die er sich wünscht.

Von Experten der Klagenfurter Universität wird ein umfangreiches Reformkonzept vorgelegt. Die Didaktik des gemeinsamen Unterrichts soll u. a. durch Schulversuche und Lehrerfortbildung verbessert werden.

Sommer 1985:

In den Südkärntner Gemeinden Sittersdorf/Zitara vas und Eisenkappel/Zelesna Kapla werden mit den Stimmen der SPÖ, ÖVP und FPÖ Regierungen beschlossen, die der zweiten Landessprache den gleichberechtigten Status verbieten (keine zweisprachigen Aufschriften, keine zweisprachigen Kindergärtnerinnen usw.).

Landeshauptmann Wagner tritt mit dem Vorschlag an die Öffentlichkeit („Wiener Zeitung“ vom 9. 8. 1985), daß die Schulkinder (entsprechend den KHD/FPÖ-Vorstellungen) getrennt und nur mehr in den „musischen Fächern“ gemeinsam unterrichtet werden sollen. Engagierte Zweisprachenlehrer reichen einen Schulversuch zur Verbesserung des gemeinsamen Unterrichts ein.

Herbst 1985:

Großoffensive der Deutschnationalen und Aufmarsch rechtsradikaler Organisationen in Klagenfurt und Griffen. Für diese Kundgebungen der traditionell minderheitenfeindlichen Gruppen (KHD, Abwehrkampfverband, Österr. Turnerbund, „Wehrhafte Studentenvereinigungen“, Schützenverbände u.a.) übernehmen die Spitzenvertreter der drei Landtagsparteien den „Ehrenschild“ (Wagner, Knafl, Haider und der Bürgermeister des jeweiligen Veranstaltungsortes). In der Gemeinde Griffen steht die KHD-Großkundgebung unter dem Motto: „Wir fordern: Rasche Erfüllung des Schul-Volksbegehrens! Keine Kapitulation vor Wien!“

Wagner sagte später, daß er bei der Zusage für den Ehrenschild von den Parolen „nichts gewußt“ hätte.

Der KHD verstärkt den Druck auf die Landesregierung und beschimpft gleichzeitig die „akademischen Helfer“ an der Universität.

Jahresende 1985:

Der Schulversuch der Lehrergruppe wird abgelehnt. Einige Schulen beginnen „unter der Hand“ mit der organisatorischen „Entflechtung“ (getrennte Klassen mit nicht-angemeldeten und angemeldeten Kindern); an zweisprachige Schulen werden Schulleiter berufen, die keine Befähigungsprüfung für Slowenisch besitzen und diese Sprache z. T. überhaupt nicht beherrschen; der Landtagsausschuß besucht den zweisprachigen Unterricht in einigen Klassen an Südkärntner Schulen.

Der „heiße Herbst“ ist zu Ende. Der Winter zieht ins Land. Ein Ende des Trauerspiels ist noch nicht abzusehen. Die Hauptakteure treten immer wieder vor den deutschnationalen Vorhang. Das Publikum applaudiert schon längst nicht mehr. Es pfeift aber auch kaum. Es wartet, daß die politischen Akteure ihr grausames Spiel mit der Minderheit beenden und endlich einmal sagen: „Schluß mit der Trennungspolitik. Wir wollen weder die Apartheid in Österreich noch eine slowenische Minderheit in einem Südkärntner Reservat. Statt dessen wollen auch wir z w e i s p r a c h i g werden, wie unsere slowenischen Mitbürger. Schluß mit der „Salamitaktik“, die die Rechte der Minderheit sukzessive beschneidet und die Volksgruppe in die Isolation trieb, denn diese Salamitaktik ist letztlich nichts anderes als der schmerzhafteste Schnitt ins eigene Fleisch.“

(Titel und Zwischentitel von der Redaktion).

1. Zit. nach der „Kärntner Landeszeitung“ vom 10. Oktober 1985
2. Zit. nach der KZ vom 17. September 1985
3. Vgl. dazu das Nachschlagewerk „Rechtsextremismus in Österreich“, Bundesverlag Wien, 1981, 5. Auflage, S. 215 f.
4. Zitate aus den „Kärntner Nachrichten“ (Nr. 7a) vom 14. Februar 1985
5. Zit. nach der Zeitschrift „die linke“ (Nr. 9) vom 22. Mai 1985

ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH

Skrb za vzgojo mladih šahistov

Komisija za pionirski in mladinski šah pri Primorski šahovski zvezi je v okviru Programa letošnjih aktivnosti pripravila v Solkanu enodnevni seminar za šahovske mentorje, ki se ga je udeležilo 27 mentorjev iz sedmih primorskih občin (ki že vrsto let uspešno vodijo šahovske krožke na osnovnih in srednjih šolah, dijaških domovih in šahovskih društvih na Primorskem) in predstavnik Slovenske športne zveze iz Celovca Ivko Fern. Vsebinsko seminarja, ki je obsegala predvsem metode dela z mladimi šahisti in obravnavala vpliv šaha na razvoj mlade osebnosti, je podal šahovski mojster Anton Preinfalk iz centra za napredek šaha pri šahovski zvezi Slovenije. V zaključnih seminarja so mentorji opozorili tudi na nekatere težave pri svojem delu. Te se kažejo predvsem pri slabem povezovanju šahovskih društev in klubov na Primorskem s krožki v šolah in pomanjkanju primarne šahovske literature ter rekvizitov. Mentorji so pokazali veliko pripravljenost za delo z mladimi v šahov-

skih krožkih, želeli pa bi tudi pogostejšo izmenjavo izkušenj o delu in tudi več tekmovalnosti pri mladih šahistih. Vse to bo ob primerni strokovni pripravi mentorjev zagotovo prispevalo k širjenju šahovske igre med mladino in kvalitetnejšem dvigu šahovske igre na Primorskem.

V Solkanu se je ob seminarju sestal tudi izvršni odbor Primorske šahovske zveze, ki je sprejel tudi program aktivnosti Primorske šahovske zveze za prihodnje leto. Program vsebuje tudi tradicionalna mednarodna srečanja šahistov Primorske, dežele Furlanije-Juljske krajine in avstrijske Koroške.

Tako bo maja prihodnje leto v Novi Gorici tradicionalni četverboj moštev Nove Gorice, Pirana, ZSSD Trst in SSZ Celovec. Septembra 1986 pa bo v organizaciji Slovenske športne zveze iz Celovca organiziran na avstrijskem Koroškem 23. mednarodni turnir obmejnih mest in krajev, ki bo najbolj množična prireditev šahistov treh sosednjih dežel.

Silvo Kovač

ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH — ŠAH

RADIO — TELEVIZIJA

LJUBLJANA

PETEK, 15. 11.: 8.50 TV v šoli — 12.30 Poročila — 17.35 Poročila — 17.40 Prigode skupine „Pet petelinčkov“ — 17.55 Sokoli — 18.25 Obzornik ljubljanskega območja — 18.40 Od-padek — surovina — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Nastanek človeške vrste — 21.00 Ne prezrite — 21.15 Pesem ptic trnov — 22.05 Dnevnik — 22.15 Pesem o Rolandu, francosko-kanadski film.

SOBOTA, 16. 11.: 8.00 Poročila — 8.05 Prigode priljubljenih pravljic — 8.20 Prigode skupine „Pet petelinčkov“ — 8.35 Pegam in Lambergar, narodna pesem — 8.45 Domače in gozdne živali — 9.00 Pesmi in zgodbe za vas — 9.15 Miti in legende — 9.30 L. Suhodolčan: Naočnik in Očalniki — 10.00 Zgodba o slikarici, dokumentarni film za otroke — 10.30 Mladostnik na poti k odraslosti — 11.00 Nastanek človeške vrste — 11.50 Vrtnar posebne sorte — 12.30 Poročila — 16.40 Poročila — 16.45 Fluffy, ameriški mladinski film — 18.20 Zgodbe iz življenja rastlin — 18.45 Risanka — 19.03 TV in radio nocoj — 19.05 Nogomet Francija: Jugoslavija — 21.00 Dnevnik — 21.20 Vreme — 21.30 Zrcalo tedna — 21.55 Igrani film.

NEDELJA, 17. 11.: 8.45 Poročila — 8.50 Živ žav — 9.50 Sokoli — 10.15 Cervantes — 11.05 Balkanski festival folklor — Ohrd 85 — 11.35 Oddaja za stik z gledalci — 12.00 Pod lipo, prenos iz Zdol pri Krškem — 13.30 Poročila — 13.45 Mostovi — 14.20 Pesem ptic trnov — 15.05 Odpadne vode, ameriški film — 15.40 Poročila — 15.45 Alpe-Jadran — informativna oddaja — 16.15 Toto in ženske, italijanski film — 17.50 TV kviz — 18.50 Knjiga — 19.05 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 Bunja, drama — 20.50 Sportni pregled — 22.00 Poročila.

PONEDELJEK, 18. 11.: 8.50 TV v šoli — 12.40 Poročila — 17.10 Poročila — 17.15 Milčniki, otroci in ... — 17.30 Pesmi in zgodbe za vas — 17.45 Portret Kamile Volčanšek — 18.00 Otvoritev 7. Slovenskega knjižnega sejma, prenos iz Cankarjevega doma — 18.45 Slovenska ljudska pesem — Pomurje (poje Koroški akademski oktet) — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.10 Neuničljiva Marija — 21.05 Eureka in mi — 21.45 Nižinski, božji klovn, baletna oddaja — 22.25 Dnevnik.

TOREK, 19. 11.: 9.00 TV v šoli — 12.30 Poročila — 16.30 Solška TV — 17.30 Poročila — 17.35 Pedenžep — 18.05 Miti in legende — 18.25 Dolenski obzornik — 18.40 Periskop — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 I. Cankar: Pohujšanje v dolini šentflorjanski — 21.25 Omizje — 23.25 Poročila.

SREDA, 20. 11.: 8.50 Test — 9.05 TV v šoli — 12.30 Poročila — 17.25 Poročila — 17.30 Prigode priljubljenih pravljic — 17.45 L. Suhodolčan: Naočnik in Očalniki — 18.25 Obalno-kraški obzornik — 18.40 Štepec širnega sveta — 19.05 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Televizija monsturn? feljton — 21.00 Tujca na vlaku, ameriški film — 22.40 Dnevnik.

ČETRTEK, 21. 11.: 8.45 Test — 9.00 TV v šoli — 12.00 Poročila — 16.30 Solška TV — 17.30 Poročila — 17.35 Ze oglašja se klopoteč — 17.50 Mlada Breda — 18.05 Svetovljana iz Poljan: Brata Janez in Jurij Subic — 18.25 Notranjski obzornik — 18.40 Mosaik kratkega filma — 19.10 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.10 Tednik — 21.10 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 21.20 Tujci in bratje — 22.15 Dnevnik.

AVSTRIJA 1

PETEK, 15. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Risanka — 9.30 Ruščina — 10.00 Solška oddaja — 10.15

Tehnike upodabljače umetnosti: Oblikovanje lesa — 10.30 Gospodar treh svetov, ameriški film — 12.05 Domači report, poročila in ozadja — 13.00 Poročila — 17.05 Alica v čudežni deželi — 17.55 Guliverjeva potovanja — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Družinska oddaja — 18.53 Oddaja delavske zbornice — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zadeva za dva: Krvne vezi — 21.20 Walter Seditmayr poroča iz Kenije — 22.05 Laurence Olivier, portret — 23.05 Toaleta, film.

SOBOTA, 16. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Italijanščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Vse okoli Anite, ameriški film — 12.05 Mednarodno tekmovanje publicistov v Celovcu — 13.10 Poročila — 14.30 Ura bje trinajst, avstrijski film — 16.00 Madita, otroška oddaja — 16.30 Risanka — 17.05 Risanje, slikanje in oblikovanje — 17.55 Guliverjeva potovanja — 18.00 Tedenski pregled sporeda — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Sport — 20.15 Mojstrski boksar, gledališka predstava — 21.50 Kabaretist Hans Peter Heinzl — 22.50 Ameriška hit-parada — 23.35 Poročila.

NEDELJA, 17. 11.: 11.00 Pogovor z novinarji — 15.00 Hiša strahov v parku Kensington, angleško-ameriški film — 16.25 Lutkovno gledališče — 16.30 Ena, dva ali tri, oddaja za otroke — 17.15 Cappuccetto — 17.40 Helmi, prometna vzgoja za otroke — 17.45 Seniorski klub — 18.30 Družinska oddaja — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Sport — 20.15 Povratniška zgodba, avstrijsko-nemški film — 21.40 Vrli mož v Moskvi, film — 22.45 Priče časa — 23.50 Poročila.

PONEDELJEK, 18. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Risanka — 9.30 Vabimo k mizi — 10.00 Glasbila: Pihala — 10.15 Solška oddaja — 10.30 Ura bje trinajst, avstrijski film — 12.00 Iz parlamenta — 13.00 Poročila — 17.05 Risanka — 17.30 Pustolovščine na Novi Zelandiji — 17.55 Guliverjeva potovanja — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Družinska oddaja — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Sport — 21.15 Policijska postaja Hill Street — 22.00 Nekoč — 22.05 Propad rajha: Avstro-Ogrska od 1848 do 1918 — 22.55 Poročila.

TOREK, 19. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Risanka — 9.30 Italijanščina — 10.15 Solška oddaja — 10.30 Hiša strahov v parku Kensington, angleško-ameriški fill — 11.55 Risanka — 12.05 Sport — 13.00 Poročila — 16.30 Dopisnice in pisma — 17.05 Don Kihot — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Družinska oddaja — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Inozemski report — 21.15 Dallas — 22.00 Glasbena scena 85 — 22.45 Galerija — 23.15 Poročila.

SREDA, 20. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Risanka — 9.30 Francoščina — 10.00 Solška oddaja: Pošta — 10.15 Jazz-gimnastika — 10.30 Madame Sans Gene, italijansko-špansko-francoski film — 12.05 Inozemski report — 13.00 Poročila — 16.30 Lutkovno gledališče — 17.05 Alica v čudežni deželi — 17.30 Moja mati, tvoja mati — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Družinska oddaja — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ljubezen v mraku, ameriški film — 21.55 Alpska saga. 3. del — 23.25 Poročila.

ČETRTEK, 21. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Risanka — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Poleti na druge planete — 10.15 Vloga ženske v družbi — 10.30 Proti vsem zastavam, ameriški film — 11.55 Raji živali — 12.15 Seniorski

klub — 13.00 Poročila — 16.30 Paketi — 17.05 Don Kihot — 17.30 Risanka — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Družinska oddaja — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nekoč — 21.15 Danska pianista Per Pallesen in Sören Pilmark — 21.50 Slike v ogledalu — 22.05 Alpska saga, 4. del — 23.30 Poročila.

SLOVENSKE ODDAJE vsak dan od 18.10 do 19.00 ure AVSTRIJSKEGA RADIA

Pe., 15. 11.: M. Oraže: Koroške vode — Varstvo okolja. R. Vospernik: Koroški liki — A. Janežič.

So., 16. 11.: Duhovni nagovor (dr. P. Zablatnik). Voščila (M. Hartmann)

Ne., 17. 11.: Želeli ste, poslušajte!

Po., 18. 11.: Oddaja v živo: Dule v Ziljski dolini. Po Kanadi in Aljaski — A. Jank.

To., 19. 11.: Ženski magacin (E. Velik).

Sr., 20. 11.: Slovenske popevke.

Če., 21. 11.: Rož — Podjuna — Zila.

Pe., 22. 11.: Hišna in ledinska ime-na (dr. A. Feinig).

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 18.

Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprecht-Strasse 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, telex 42 20 86 sndk o

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 18, tel. (0 42 22) 32 5 50.

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Odbojkarji iz Doba hočejo postati koroški prvak - Cilji za sezono 85-86

Za odbojkarje iz Doba pri Pliberku (SK Aich/Dob) se je začelo prvenstvo. Prvo tekmo so igrali v četrtek, 7. novembra, v glavni šoli v Pliberku proti Wolfsbergu in jo zaključili z zmago.

To leto so se Dobljani urili na pripravih na Portorožu, pri vseh igralcih je viden napredek.

Medtem že tretje leto igramo v koroški ligi. Lansko leto smo dosegli drugo mesto, za to sezono pa smo si zastavili kot cilj doseči prvo mesto. S tem bi dosegli vstop v regionalno ligo vzvod.

Koroška liga je razdeljena v vzhodno in zapadno skupino. Poleg moštva iz Doba so v vzhodni skupini še moštva iz Wolfsberga, Grabštanja ter Šentvida.

Letos prvič igrajo tudi ženske za klub SK Aich/Dob. Trener ženske ekipe je Lojze Opetnik, njemu. ob strani pa stoji Martin Lichev. Tudi ženske ekipe so razdeljene na dve skupini. V vzhodni skupini so SK Aich/Dob, Wolfsberg, Grabštanj, ATSC Celovec, Hypo I Celovec ter Breže. Mladi ekipi želimo več sreče pri tekmah. Kajti v prvi igri (9. 11. 1985) proti Wolfsbergu so ženske nesrečno izgubile.

Wolfsberg : SK Aich/Dob (ženske)

V prvem setu so se še prav dobro držale, če upoštevamo, da je bila to njihova prva tekma; prvi set se je končal s 15:11. V drugem setu so fizično in psihično onemogle in zato si niso priborile niti ene točke. Set so izgubile s 15:0, in s tem tudi tekmo.

Igrale so: Ingrid Ramšak, Anita Čajčman, Gerhild Stefitz, Irmgard Jernej, Simone Figo, Kristine Kallivoda in Barbara Jop.

Bolj razveseljivo je izpadla (7. 11. 1985) tekma moške ekipe proti Wolfsbergu.

SK Aich/Dob : VBK Wolfsberg (moški)

Moški so zmagali 3:0. Izidi posameznih setov kažejo, v kaki odlični formi je trenutno naša ekipa, ki je v

prvi tekmi znala dobro izkoristiti dejstvo, da je pri nasprotnem moštvu igral samo en podajač. Blokiranje žoge še nikoli nismo igrali tako dobro kot tokrat in s tem preprečili, da bi nasprotnik točkoval.

Prvi set smo dobili s 15:2, tako da smo igrali naslednja dva z manjin truden. Vseeno smo jiju dobili s 15:8 in 15:11.

To je bila velika zmaga, kajti Wolfsberg šteje med najboljša moštva v ligi.

Igrali so: Gerhard Kitzinger, Branko Golob, Pepej Trampuš, Peter Trampusch, Lojze Opetnik, Marko Trampusch, Eduard Trampusch in Martin Micheu.

Marko T.

NASLEDNJE TEKME

četrtek 21. 11. 1985

v glavni šoli v Pliberku 2 tekmi KL vzhod (ženske):

SK AICH/DOB : Grabštanj

KL vzhod (moški):

SK AICH/DOB : Grabštanj

-KHD holte Rat bei Minderheit

„Seine Mühe mit dem von ihm selbst geladenen Referenten hatte Mittwochabend der Kärntner Heimatdienst (KHD) bei einem Vortragsabend in Klagenfurt!“ ... „Ein Ausrunder im Überfrier: Das Nordschleswiger „Recht des freien Bekenntnisses“ wünschte sich Feldner als Bekenntnisrecht in Kärnten, ehe er aufgeklärt wurde, daß kein Amt und niemand nach dem Bekenntnis fragen dürfe, weshalb in Dänemark auch Volkszählungen verboten seien.“

Adolf Winkler
Kärntner Tageszeitung 8. 11. 1985

Globasnica: občinska seja

Na zadnji seji globaškega občinskega sveta je bil sprejet z glasovi vseh treh funkcij drugi redni dodatni proračun. Predvsem pa so sklenili, da bo od 31. 12. 1985 ukinjeno občinsko skladišče za smeti in odpadke. Zato pa je na isti seji bil sprejet tudi sklep o uvedbi rednega odvajanja smeti. Podjetje Gojer iz občine Sinča vas bo od novega leta naprej tudi v občini Globasnica prevzelo to nalogo. V ostalem so sprejeli še načrt za financiranje splotja za športnike ter sprejeli vrsto sklepov o prenamembi zemljišč.

Šentjakob: Predlog za dvojezične napise v šolah

„Slovenska gospodarska skupnost“ (SGS) v Šentjakobu je za minulo občinsko sejo konec oktobra oddala predlog, naj občina na ljudskih šolah pritrudi dvojezične oznake v notranjosti šol.

Ker stara ljudska šola v Šentjakobu ne odgovarja več sodobnim potrebam, so se odločili za gradnjo nove, ki jo bodo v doglednem času zgotovili. Zato je SGS predlagala, naj pri opremljanju šole s pedagoškimi sredstvi upoštevajo tudi dvojezične oznake, prav tako tudi v šolah v Podgorjah in Področci. Trenutno obravnavajo predlog v pododboru.

Knjižni dar SPZ pred izidom

V kratkem bo izšel pri Založbi Drava knjižni dar Slovenske prosvetne zveze za leto 1986.

V knjižnem paketu bodo naslednje knjige:

Koroški koledar 1986

Valentin Polanšek, **Sla po svobodi**

Bogdan Pogačnik, **Pel je za vse — Pavle Kernjak**

Herman Germ, **Ali veš? Ali znaš?**

Uganke in dopolnjevanke za najmlajše

V lunini senci

Koroško pesniško branje

Janko Messner, **Vprašanja koroškega otroka**

Ne zamudite knjižnega daru! Zagotovite si ga s prednaročilom!

„Metuljčki“ krepko zbadajo

Kdor je minuli teden v celovškem uni-clubu ali šentprimoskem „Kulturnem domu“ obiskal „Metuljčke“ (Die Schmetterlinge), skoraj ni mogel biti razočaran. Je pa res da je za mnoge oboževalce trenutnega družbenega stanja bilo dosti grenkih trenutkov, čeprav so marsikateremu že od stalnega smeha stopale solze v oči.

Ze več kot 40-krat so od 11. maja 1985 naprej s predstavo „Nix is fix“ podregali med avstrijsko prebivalstvo. „Toda nikjer še niso bili sprejeti s takšnim navdušenjem, kot na Koroškem, predvsem v Celovcu“, je dejal ustanovni član „Metuljčkov“ „Surli“ Hernstadt v Šentprimozu. „Ponekod so začeli dojemati izpovedi našega programa šele v drugi polovici programa, ko smo prešli na novejšo dobo. Tukaj so že razumeli, ko čisto začetka — v povojnih letih — igramo tistega moža, ki pravi: „ničesar, ničesar, mi niso mogli dokazati!“

Ceprav je bil triurni(!) spored „naš najmanj politični komad“, kot pravi „Metuljčki“ sami, je ta produkcija, ki so jo pripravljali dve leti in prvič predvajali v okviru Dunajskih slavnostnih tednih v dunajskem „Burgtheatru“, gotovo eno izmed njihovih najboljših del. Saj vsebinsko, glasbeno, umetniško in zabavno nudi tako zgoščen in premišljen spored, da nobeden ne opazi, kdaj minejo tiste tri ure, v katerih s skromnimi sredstvi ustvarjajo kvaliteto. Zato tudi ni presenetljivo, da s tem sporedom nagovorijo širšo plast poslušalcev.

S spretno vpleteno televizijsko serijo o dunajski predmestni družini znajo odlično posredovati politično, kulturno in socialno vzdušje posameznih povojnih avstrijskih obdobij in s kratkimi stavki podregajo pod preveč zadovoljno kožo Avstrijca. Npr. ko rečejo: „Avstrijci že spet sledijo Nemcem, sicer tokrat ne v Rusijo, temveč na Jandran“ in v trenutku sledi zabavna scena na jadranski obali...

„Metuljčki“ — na sliki je uprizorjen njih „kompiuterski otrok“, ki izsiljuje starš-alternative — so navdušili tudi s pesmijo o partizanki Jelki in slovensko narodno „Flosarska“.

— ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI VESTNIK —**Trg je zimski kralj koroške lige**

Po zmagi nad celovškim PSV/ASK in istočasnim porazu Oberwella v Šmohorju je moštvo iz Trga povečalo svojo prednost na tri točke. Rathova ekipa torej z pomirljivo prednostjo prezimi na vrhu lestvice. Tudi Matrei (tretji na lestvici) je spet zmagal (v Lienzu) in se je zdaj približal Oberwella, tako da zaostaja za drugim le še za eno točko. Slovenski atletski klub je ostal v Magdalenu neporažen (1:1) in je zanesljivo četrti, saj so zasledujoča moštva razočarala.

Breže, ki so bile poražene v Wolfsbergu (visoko s 0:3) ostanejo na petem mestu. Šesti je sedaj Mostič (3:0 proti SCA); sledijo Lienz, Wolfsberg, Irschen 1:0 proti Pliberku, Šmohor; šele enajsti je Pliberke. Proti izpadu se borijo Magdalen, SPV/ASK in Šentvid.

Na sporedu je letos le še prvo spomladansko kolo.

V vzhodni spodnji ligi**ŠMIHELU USPELA TOP-SENZACIJA**

Neverjetno! V prvem predloženem vrgrednem kolu se je zgodil pravi čudež: zadnjemvršeni ASKŠ Šmihel je na tujem povsem nepričakovano presenetil vodeči Wolfsberg in slavil z 1:0! Odločilni gol je dal Andrej iz enajstmetrovke. Potemtakem je rinil na prvo mesto drugi labotski klub — SK Šentandraž! Treibach je porazil Dobro vas in je drugi, Wolfsberg pa je zdrknul na tretjo pozicijo. St. Leonhard je nadigral Rudo (3:0). KAC je dobil celovški derbi z Annabichlom in je že šesti. Velikovec je remiziral proti Weitensfeldu (0:0) in DSG Sele proti Borovljam (1:1). Nenazadnje se je sezona za oba slovenska predstavnik iztekla le še razveseljivo. Selani so osvojili deset točk in so dvanajsti, Šmihelčani pa osem tako, da so v zadnjem hipu oddali zadnje mesto Vrbi!

SAK v Magdalenu osvojil načrtovano točko

Škoda za točko! Slovenski atletski klub je v soboto v Magdalenu resda dosegel svoj cilj — remi in točko —, toda po poteku igre bi bili lahko brez pretiravanja dve točki.

SC MAGDALEN — SAK 1:1 (0:1)
Magdalen, 100, J. Ebner
Gole: Pihorner oz. Klec

Slovenski nogometaši so od začetka igrali zelo ofenzivno. Vrh tega so s tehnično zrelim nogometom dokazali, da so bili boljši nogometaši. Čez dobre pol ure se je prvič stresla mreža. Mladen Jovičević je žogo lepo podal srednjemu napadalcu Pihornerju. Ta jo je ustavil, se bliskovito zasukal in žogo silovito udaril; Mario Pihorner je zadel, žoga pa se je — še preden

je nasprotni vratar sploh reagiral — znašla v голу. 1:0 za SAK in šesti zadetek „golgeterja“ SAK. Ramšak & Co. so še naprej napadali, vendar domačini so se s srečo rešili v pavzo.

Po polčasu so na vsem lepem zagospodarili gostitelji, a v protinapadih so sakovci izvršili nekaj čudovitih in pravitako nevarnih kombinacij. Gregorič, Ratajec (prečka) in Polanšek so imeli na nogah „matchball“, žal so ga zapravili. V protinapadu so Zgornji Korošci pro-

David in Goliat

ATSV Wolfsberg — ASKŠ Šmihel
0:1 (0:0)
Gol: Andrej

Za veliko presenečenje so poskrbeli šmihelski nogometaši, ko so v hektičnem dvoboju slavili nad jesenskim prvakom Wolfsbergom. Doma so izgubili z istim nasprotnikom kar s 4:0, tokrat pa so se revanžirali proti pričakovanju, proti vsaki napovedi! Izhodišče pred tekmo je bilo takšno: Wolfsberg prvi, Šmihel zadnji; Wolfsberg v sijajni formi, Šmihel v hudi krizi; Šmihel še nikoli poprej v Wolfsbergu ni osvojil točke. Navijači

terne“ vdali brez borbe. Velika zmota! Podjunčani so zaigrali presenetljivo dobro, predvsem mirno in samozavestno. Zelo jih je „podpiral“ odlični, objektivni sodnik Strnad, ki je pokazal korajžnost: sprva je izključil domačina Loibneggerja, nato je dosodil Šmihelčanom enajstmetrovko. To je privedlo do konfrontacije s fanatičnimi gledalci in navijači.

S tem senzacionalnim triumfom so slovenski akterji predali zadnje mesto Vrbi. Bravo!

Naslednji tekmi:

v soboto, 16. nov. 1985 ob 15. uri.

SSZ III — ÖDK St. Andrä pri Korenu
Deutsch-Griffen — SSZ II
v Deutsch-Griffnu.

Wolfsberga in celo nogometaši sami so pred tekmo samo še ugibali o rezultatu (= zmagi domačinov). Kakšna bedarija. Mar so jenski prvaki res menili, da se bodo nosilci „rdeče la-

DSG Sele : ATUS Borovlje 1:1 (1:0)
Gol: Travnik oz. Poganitsch

Po sijajnem finalu (iz zadnjih petih tekem 7(!) točk) so selski nogometaši in z njimi vred odborniki in navijači zadovoljni, veseli. Igralec-trener, legionar iz Slovenije, Jakopič: „Najprej smo že skoraj obupali, vendar se je navsezadnje sreča okrenila na našo stran. Začetek prvenstva resda ni bil razburljiv, ampak končno so se mladi nogometaši vrgali. Mislim, da sedaj

drli v sakovsko šestnajstmetrovko, Kreutz niti ni nepravilno posredoval in kljub temu je sodnik sodil najstrožjo kazen. Klec je enajstmetrovko uspešno izvedel. Izenačenje, 1:1 in SAK je pustil v Magdalenu točko!

Jagodič (igrallec-trener SAK) po tekmi: „Načrtoval sem točko, katero smo tudi dosegli. Zdaj po tekmi sem skoraj razočaran, da nismo zmagali, kajti Magdalen je bil slab!“

V predloženem prvem vrgrednem kolu se bo slovenska ekipa spopadla v gosteh z Mostičem (prva tekma 1:1).

Postava: Rauscher; Sadjak, Stern, Kreutz, Lampichler; Ramšak, Jovičević, Polanšek, Ratajec, Pihorner, Gregorič
(Menjava: Stern in Woschitz).

NOGOMET

SAK pod 23 : Magdalen pod 23 1:1
SAK pionirji : Neca pionirji 1:7
SAK šolarji : Vetrinjski šolarji 3:0

NAMIZNI TENIS

SŠK Obir : ATUS Borovlje 1:9

NOGOMETNI TERMINI

v soboto, 16. 11. 1985

12.15 Mostič p. 23 - SAK p. 23

14.00 Mostič - SAK

PRVI PORAZ**SŠZ - Wietersdorf 2:4**

Šahisti prvega moštva Slovenske športne zveze so ga „pošteno pokidali“ (citati igralca). V nedeljo so izgubili svojo prvo tekmo in istočasno tudi vodstvo na lestvici drugega razreda vzhod. Tretje moštvo WSG Wietersdorfa je nepričakovano porazilo slovensko ekipo s 4:2. Slovencem že v prejšnjih srečanjih nikoli ni uspelo, da bi premagali šahiste iz Wietersdorfa. Za nedeljo pa je kazalo vse drugače: SŠZ I/Cartrans je nastopila doma pri Korenu kot vodeča na lestvici in v najmočnejši postavi. Vrh tega pa je bilo tretje moštvo Wietersdorfa uvrščeno v zadnji tretjini lestvice. A ravno zaradi slabe uvrstitve (vodja ekipe: „Bojimo se izpada.“) sta pri nasprotniku igrala tokrat tudi mladinska vrhunska šahista Koroške Helfried Wernigg in Gigacher, ker proti vodečemu niso hoteli previsoko izgubiti. Prišlo pa je ravno obratno! Slovenska šesterica je imela izredno slab dan in se lahko veseli, da ni izgubila to tekmo še više, kajti pri vseh remi-partijah je imel nasprotnik boljše možnosti...

Lestvica po štirih kolid: SCA Šentvid 25,5; Gospa Sveta 25; Toyota 22,5; SŠZ I/Cartrans 21; BSG Raiffeisen 19; SV Eitweg 17,5; itd.

Postava Gallob — Wernigg 0:1, Živkovič — Gigacher remi, Rulitz — H. Leitner 0:1, Ferm — Lattacher sen. remi, Kolter — Leitner R. remi, Lukan — Wasicky remi.

SŠK „OBIR“ : WSG ÖDK CELOVEC 4:4

Četrta tekma, prvi remi! Sedaj 12 točk in predzadnji.

1. deska	A. Ramaš	0,5
2. deska	R. Straßer	0
3. deska	P. Jammer	0,5
4. deska	J. Stoßier	0
5. deska	S. Haderlap	0
6. deska	J. Wolte	1
7. deska	M. Osojnik	1
8. deska	M. Hanscho	1

Izvrsten finiš Selanov

upravičeno upamo na obstoj v spodnji ligi. Najbolj važen pa bo seveda zimski počitek in navrh uspešne priprave!“

V nedeljskem rožnodolinskem spopadu so Selani hitro povedli z golom Travnika. Po odmoru so Borovljčani zaslužno izenačili. V ostalem tekma ni bila preveč zanimiva. Pogoji so bili pravzaprav neregularni, zato so bile akcije večinoma slučajne. To je bil drugi nedoločen izid Selanov in četrti Borovljčanov.